Кратко изложение на моите участия и действия в трите македонски въстания през 1895, 1902, 1903 г.

Майор Димитър Атанасов Думбалаков

ЦДА, ф. 771К, оп. 1, а. е. 75, л. 1-20.

I.

1895 год.

Въстанието през 1895 г. ме завари като подпоручик в 4 конен полк в гр. Ямбол. Това въстание във време на председателството на комитета Китанчев избухна съвсем ненадейно за мене, тъй като дотогава аз вън от интереса, с който следех развитието на мак[едонското] дело след арменските кланета, не се числях в никаква организация и не бех в отношение за същата цел с никого.

След избухването на въстанието, което ме интересуваше и следех около средата на м. юни, получих писмо от подпор[учик] Венедиков, Юрдан, с което ми съобщава подробности по въстанието и нуждата от материали и оръжие, затова ме пита, ако в Ямбол се намира некъде оръжие, да го събера като доброволни пожертвования или с пари, за което последно да му телеграфирам да ми изпрати колко е потребно. С помощта и съдействието на другари офицери аз успях да събера значително количество пушки мартини, които купих със средства, събрани между нас офицерите, и всичко това изпратих в София на адрес - Юр. Венедиков в арсенала.

Като съобщавам на Юрд. Венедиков за изпратените материали, писах му, че искам и аз лично да взема участие във въстанието, за което настоятелно го молих да ми телеграфира, ако има нужда да замина. След като от подпор[учик] Юрдан Венедиков отговор не получих, понеже вече беше заминал с неколко още офицери, за да вземат участие във въстанието, това ми съобщи телеграфически поручик Жостов, Димитър. В телеграмата ми пише още, че ме чакат да пристигна в София. Щом получих телеграмата и реших да замина, поверих моето намерение на поруч[ик] Ковачев и подпоручиците Г. Цанев и Иван

Стоянов и с техно съдействие тайно, като приведох в изправност паричния ковчег и сметките си в качеството на ковчежник на полка, ключовете предадох на подп[оручик] Цанев и на 29 юни вечерта с нощния трен заминах инкогнито за София. За да не бъда уловен и спечеля време до София, подадох рапорт, че съм болен. На Жостов телеграфирах, че тръгвам, на гарата ме посрещнаха с поруч[ик] Давидов, отдето ме отведоха в хотел „Бр[атя] Иванови". Тук след малко дойде и Стою войвода, с когото се запознах за пръв път и с когото щехме да бъдем занапред другари. Приготвена беше да се образува една голема дружина под войводството на Стоя и в която щеха да влязат неколко офицери: Давидов, кап[итан] Димитриев, пор[учик] Жостов, подпор[учик] Спасов, зап[асен] поруч[ик] Илиев, зап[асен] подпор[учик] Топчев и аз.

На 2 юли от София, след като познати ни изпратиха до Княжево, заминахме некои [от] офицерите и Стою с файтони, а момчетата повечето пеша за Дупница. На 3 бехме в Дупница, властта не ни преследваше и свободно ходехме вече, на 4 заминахме едни през Рила пл[анина] за манастира, а аз и други с файтони през Кочериново за същото място, чифликът до Рилския манастир беше определен за сборен пункт. До 7 юли престояхме на това място, докато се съберат всички хора и пристигнат всички материали. На 7, след като се въоръжихме и стъкмихме за поход, с песни отидохме на „Владичина ливада". Тука престояхме неколко дена до 12 юли, което време употребихме в окончателно приготовление.

Дружината ни се нарече 3-а въстаническа Сярска дружина и се раздели на 4 чети, съставът на цялата дружина възлизаше на 250 души тук, Стою бе назначен за войвода, кап[итан] Димитриев за началник на дружината, Жостов, Давидов, Спасов и Илиев за началници на четите, а аз за адютант на дружината и началник на бомбодинамитния взвод, който завеждаше зап[асният] вахмистър Стоев. Между другите работи за приготовлението направихме и стрелба. При полагане клетвата по разни причини около 30 души, свищовска чета някаква и др[уги], се отказаха и отидоха.

На 13 тръгнахме на път за в[ръх] Ай-Гидик, отдето решили да минем границата и хванем Пирина. Преди това подпор[учик] Спасов беше изпратен с още неколко души да разгледа границата и разположението на постовете (турски), като се върна, съобщи, че границата е свободна. Когато вече бехме стигнали на Ай-Гидик близо на самата граница, за да минем, пристигна Иванчо войвода от Дупница със зап[асния] майор Нишков. Първият съобщил на Стою, че имал положителни сведения, че турците от Джумая узнали пункта на минаването ни и пратили аскер да заеме Предела. Стою казал на кап[итан| Димитриев, а последният и на мене. Събрахме се всички началници на съвет. Димитриев и Стою настояваха да не минаваме границата тук, а некъде къде Рибните езера, останалите офицери настояваха да се мине тук, но първите наложиха своето и на другата вечер все по линията се упътихме за Рибните езера. Вследствие трудността на движението и големата умора дисциплината в дружината взе да отпада, всеки ден и нощ по неколко души бегаха с оръжие, а и мнозина се разболяха и си заминаха назад. Зап[асният] подпор[учик] Петър Георгиев от с. Рила беше в числото на дезертьорите, избегаха всички студенти Д. Мирасчиев, Пърличев, Паскалев и др., а Димитър Ачков с разрешението на Стою също си отиде. (Зап[асният]

поруч[ик] Илиев от Рибните езера по болест тоже напусна дружината. По същите причини си отиде и отец Козма, калугер от Рилския м[анасти]р и родом от Зарово, Солунско.)

Когато бехме пристигнали в Рибните езера, съобщиха ни, че една дружина от I пеши полк под нач[алството] на подпор[учик] Петров дохажда да ни обезоръжи. Това обстоятелство и големата нерешителност на кап[итан] Димитриев и Стою, който беше напълно под влиянието на първия, [ни накараха] наместо да минем границата, по тревога се дигнахме и повечето, без да знаем къде отиваме, освен Стою и Димитриев, се озовахме в „Демиркапия". По пътя „Сливенската чета" (не всичката) вследствие на своята непокорност беше обезоръжена и наказана с телесно наказание, и то по настояването на техния войвода Гьорги Иванов (Героя), по-сетне известен [като] Марко Лерински, който се възмути от постъпката им. (Групите, които дойдоха в дружината от разни градове, се наричаха сами сливенска чета, свищовска чета и пр., въпреки новата организация на дружината.)

В Демиркапия останахме два дена, тук бехме решили да преминем границата, но Стоя и Димитриев, които предложиха да нападнем Якоруда, решиха и изпратиха Петр Кара-Гьоргиев и още едно момче преоблечени да отидат и узнаят колко аскер има в Якоруда и какви мерки са взели да запазят селото. Вечерта заминаха, сутринта се върнаха и донесоха, че са отишли до Якоруда, но не могли да влязат от кордона, който имало около селото, овчари им казали, че много аскер и башибозук пази селото, защото узнали, че ще го нападнем. По-верното е, че тези двама разведчици не беха ходили никъде, а излъгаха. Това беше достатъчен претекст да отменим влизането в тоя пункт.

Нов поход покрай линията и като изходихме Рила, сега навлязохме в Доспат. След големи мъки, глад, понякогаш голема деморализация, пристигнахме на 17 юли в Кутловските колиби. Тука числото на дружината значително намаля, вследствие избягването на много хора и от заболяване общото число остана около 180 души. В съвета при Демиркапия, когато офицерите се обявиха за минаването непременно на границата тук, Стоя и Димитриев, за да отклонят от това решение първите, казаха, че куриер някакъв им е донесъл, че в Кутловските колиби бил Сарафов с четата си и като узнал за нас, пратил да ни съобщи да отидем и ние там, ако желаем, и съединени да навлезем навътре.

Понеже Сарафов не намерихме тук, разбрахме, че това била скроена лъжа, за да не настояваме на своето мнение. След един съвет на това място взехме вече твърдо решение и от всички единодушно да нападнем Якоруда. На 19 вечерта определихме да минем с разчет на 20 заранта, преди да се съмне добре, да изпълним намерението си.

Неколко момчета (разположени) от чарковете тук се присъединиха към дружината, между тех и якорудчанинът Иван Катанеца, който си предложи услугите да ни заведе до Якоруда по най-правия и удобен път, тъй като познавал добре местността. Като си доставихме достатъчно количество хляб и сирене от влашките колиби, на 19 вечерта, щом се мръкна, минахме границата при лунна нощ. Аз бех останал за ариергарден началник с 10 души, между които влизаше и дядо Тодор Паласкаря, стар войвода, много честен и симпатичен и

любим от цялата дружина - той сега имаше 70-75 години, но всички трудности на походите пренасяше с най-голема твърдост.

Първоначално вървяхме по много добър път, равен и открит. Стою като харамия не го одобрил, затова казал на Катанеца - куриер, да хване друг некои из гората, така и стана. Катанеца хваща една пътека през една гъста гора, по която много трудно се вървеше, месецът заходи и движението стана дваж по-мъчно, често свръзката се губеше и движението се замедляваше. След продължително пътуване в гъстата и непроходима гора навлязохме в една дълбока и тесна долинка, през която течеше една съвършено малка река. Дружината се спре. Излязох напред при Стоя, когото заварих да се сърди, че пътя сбъркали и изгубили. Катанеца изпратя напред да прегледа за пътя, след малко се върна и каза съвсем уплашен, че път повече немало и той сам не знаел къде се намира.

Тука в разправии се бавихме доста време, опасно беше да не осъмнем при такава неблагоприятна обстановка. Едни от офицерите даваха мнение да влезем в южните склонове на гората и там да престоим през деня и на следующата вечер, бидейки по-близо до Якоруда, с възстановени сили да я нападнем. Стою, без да обръща внимание, хвана северните склонове и каза бързо да се изкачваме. След едно дълго и уморително катерение кой през къде може изкачихме се на платото, по което имаше ниви, насеени с ръж и др. Според думите на некои якорудчани селото било близо и можело да се стигне.

Почти всички беха на мнение да продължим, ентусиазмът беше голем занапред! Знамето се отвори и развея, нощният ветрец го духаше по направление на Якоруда и му показваше мястото за едно славно сражение, само кап[итан] Димитриев със Стою останаха непоколебими в своето вечно решение да се отстъпи зад граница… Тука стана и една малка тревога, на неколко крачки забелязахме колиба. Стою с неколко души се отдели да види какво има в нея - Стою войвода беше безспорно храбър човек, решителен, добър другар, но много предпазлив и главно под пълното влияние на кап[итан] Димитриева. Последният не беше може би много страхлив в млади години - притежаваше орден за храброст от Сръбско-българската война, но имаше големи недостатъци, които го правеха вреден, бездеятелен: вследствие слабостта пиянство физически беше съвършено отпаднал и неспособен за никаква умствена деятелност.

Тръгнаха за назад, когато казах на Стоя да продължим пътя към Разлога, [той] ми каза: знаеш ли, че бабяците имат 2000 мартини и ще ни избият като зайци, и без да чака моя отговор, тръгна бързо. Когато Стою още беше в колибата, некои викна, че видял турци, стана страшна бъркотия, всеки почна да пълни пушките и в тоя момент чу се един вистрел, достатъчно беше това да всели още по-голем страх и безпорядък, почна всеки да бега и търси място да се закрие по-далече, офицерите след малко време и усилие успяха да възстановят реда, оказа се, че един от нашите [при] пълненето изпуснал ударника и гръмнал. Стою дойде и даде заповед за отстъпление. Димитриев го последва, Давидов мълчешком се възмущаваше, Жостов, Спасов и аз велегласно заявихме, че не одобряваме и че ако това стане, ще се откажем от дружината. Жостов в знак на недоволство обърна си калпака, хвърли герба и заяви, че по-нататък нема да остане с дружината.

Всички бехме на път за българ[ската] граница и проточени на едно големо разстояние, като се движехме без ред и дисциплина, некои викаха, други пееха, с това искаха да изкажат своя протест. Вече беше се съмнало и всред бял ден в тоя ред вървяхме. Най-сетне границата стигнахме. Стою беше я минал с по-големата част, аз, Жостов и Спасов останахме в турска територия и близо до границата, поста (турски) при колибите всичко виждаше, забеляза се едно движение в него, но повече нищо.

Стою прати да ни търсят и викнат, след неколко часа отидохме, намерихме голема анархия, мнозина вече си предали оръжието и заявиха, че ще си ходят. Жостов и Димитър Николаев от Болград сториха същото, аз макар по-рано да заявих, но пак се отказах от решението, след като Стою даде тържествено декларация, че занапред ще върши това, което ние казваме, офицерите, и [да] каже на кап[итан] Димитриева да се откаже от дружината. Димитриев това търсеше, направи се, че е болен и той напусна дружината. Така се свърши походът ни за Якоруда.

Стою, за да оправдае своето отстъпление, обвиняваше куриера Иван Катанеца, когото държеше под стража, и заявяваше, че ще го екзекутира за умишлено объркване на пътя. Часовоят толкова сериозно го е пазил, щото Катанеца на другия ден можа да избега и се спаси. Едва ли може да се обвинява този човек в това престъпление. Около 30 души напуснаха дружината и всичко сега броехме около 450 души. Понеже и некои от офицерите вече напуснаха, на дружината даде се нова организация, раздели се на три чети вместо четирите. Първата командуваше подпор[учик] Спасов, втората със знамето аз и третата подпор[учик] Топчев. Давидов остана началник на дружината.

Работите след това тръгнаха по-добре, редът и дисциплината беха възстановени. Стою напълно изпълняваше нашите съвети, много немирни и деморализирани елементи беха изключени, в дружината останаха най-благонадеждните, между които беха тези, които беха запасни войници от войската, а такива имахме не по-малко от 60 души. На знаменосеца Чалкана от Сливен, унт[ер]офиц[ер] от кавалерията, за асистент бе назначен любимецът на всички ни, забележителен във всяко отношение, с безподобна храброст Гьорги Иванов (Героя), който като организатор в Костурско показа своите забележителни способности под името Марко Лерински.

Решихме да нападнем село Барутина, което взема участие в изкалянието на Батак през 1876 г. От колибите се упътихме към тоя пункт на Доспатските планини, през които требваше да минем границата. След 5-6-дневно пътуване с почивките, като минахме през върха Острец на запад от Лъджене, Сютке и др[уги], стигнахме в Соуджак, избрания пункт. Когато дружината беше на почивка в Острец, аз с неколко момчета бех изпратен за храна в Лъджене. С мене дойдоха Михаил Тракийчето - хайдутин - разбойник, с когото бех в постоянен конфликт и за което той пред другите е говорел, че ще ми отмъщава. Другите момчета беха тоже негови приятели, при тръгването те изказаха желание да ме придружат, аз не обърнах внимание какви хора попаднаха в тая команда, но некои мои момчета, като знаеха по-добре как са настроени тези хора против мене, дойдоха и ми казаха да не ги приемам или аз да се откажа от тоя поход. Аз не се отказах, но благодарих, че съм предупреден, и разчитах на моята предпазливост. По пътя аз забелязах едно малко

съмнение, което не беше трудно да се схване, но не вервах да се решат, освен това аз пред тех напълних си пушката и под претекст на патрули винаги ги пращах пред мене.

В с. Лъджене намерих Николаев и Жостов, първият пак пожела да се върне в дружината, което стори на следующата вечер. Като взех нужното, с две учителки и учителя Алексиев и ние вечерта заминахме за Острец при дружината. На 25 вечерта тръгнахме за Сютке, като минахме покрай Лъджене баня. Тук ни чакаше поруч[ик| Салабашев, Тодоров и Д. Николаев. След кратък разговор и като ни дадоха вестник „Право" с портретите на Начев и Мутафов, ние продължихме движението.

До 27 нищо особено не се случи, вечерта съгласно решението ни по-рано бехме близо до границата на върха Соуджак и чакахме да се мръкне, за да минем. При най-голема тишина и без никакъв инцидент минахме, двама души, що бехме пратили да разгледат на неколко крачки напред, не се върнаха, изгубиха ли се или умишлено направиха, не можа да кажа.

Стою много се безпокоеше, като се страхуваше да не отидат и ни предадат - този страх, мисля, беше неоснователен, защото и да искат това да сторят, те се боят, защото веднъж [ако] паднат на турците, нема спасение, пък и за каква полза от тех.

Нощта беше ясна, но понеже пътят вървеше през гъста гора, то беше тъмно, въпреки това ние се движехме извънредно бързо, пътят, който ни предстоеше да изминем тая нощ, беше много дълъг, а пък требваше да се стигне в Барутина, преди да се разсъмне. След 3-часово движение и с малки почивки спуснахме се в долината на една малка рекичка, приток на р. Доспат. Вдясно на долината съгледахме един доста голем огън, когато го наближихме на 200-300 крачки, без да ни усети некои от овчарите юруци, спрехме се, налягахме, а неколко души по желание изпратихме да хванат овчарите. Те изпълниха мисията си добре, овчарите забелязале нашите хора, когато ги заобиколиле на огъня, един от тех скочил и се хванал за револвера на силяха си, но било късно, понеже моментално бил сграбчен от двама, а другите насочили пушките в гърдите на овчарите. Овчарите, двама юруци, се предадоха и ги доведоха при нас, разпитахме ги за всичко, което ни интересуваше, те ни казаха самата истина, на нашите заплашвания да не лъжат отговаряха, че отговарят с главите си.

Казаха ни, че 50 души аскер има в доспатските ханища, вчера имало 100 души в с. Доспат и 200 души конница и пехота в с. Барутина. Независимо от това всяко село нощно време с въоръжени селяни се чува, защото чували, че комити ще ги нападнат. Стою заповяда да ги вържат и ги взема със себе си в авангарда за куриери. Ние вече след малко време излязохме в доспатското дере, вдясно на 1 км се виждаха доспатските ханища, които се познаваха по светението на фенера, ние взехме южно направление по Доспатската река и ханищата останаха зад нас. Когато авангардът ни се изкачил на една могила, под нея съгледал на недалечно разстояние два големи огньове. Съобщил на Стою, който вървеше подир авангарда, дружината спре, а четниците излязоха напред и разгледаха разположението на огньовете. Юруците казаха, че това са нефрам (контрашайка) или работници по полето.

За да узнаем по-добре какво има на тия огньове, вдигнахме се по-напред, когато наближихме на около 500 крачки, спрехме и вече можеше да се забележат хората, които не беха по-малко от 20-ма. Решихме да ги обиколим и заловим, избраха се от всяка чета по-пъргавите и сръчните и под водителството на Стою и Давидов тръгнаха в гъста верига във вид на дъга с изпъкналата част навън, четите в резерв в три посоки подир дъгата и наблизо с четниците си придружаваха веригата. Ние колкото наближавахме, толкова по-ясно виждахме осветените човешки фигури, едни прави, други насядали, чувахме и техния говор вече, ние бехме на 50 кр[ачки] от тех, без да ни усетят, нахвърли се веригата върху огньовете с извадени шашки и насочени пушки, чуха се гласовете на нашите „Теслим!" (предайте се). Изненаданите помаци скочиха, направиха опит да избегат, други да си вземат пушките от купата сено, дето беха положени, но беше късно… Чуха се вече гласовете им: „Теслим ставаме!". Но не всички така постъпиха, двама смелчаци, макар без пушки, уловиха револверите си и ги насочиха върху нападателите си. След гръмването нашата верига им отвори път и те като стрели излязоха от кордона и така те избегаха и се спасиха благодарение на куража. Нашите се спуснаха да ги гонят, но беше напразно, в тъмнината човек не се лови. Едно момче леко беше ранено с куршум по челото. Уловените беха всички помаци, на брой 19 души; две малки момчета на 12-14 години и едно 12-годишно момиче. Според техното признание те тази нощ били отредени да вардят селото от комити, такава заповед имали от властта, но ние, казваха те, немаме страх от комитите, защото досега нищо лошо не са ни направили. Веднага след улавянието и обезоръжаването им с въжета, що носехме, ги навързахме един за други за ръцете. Между тех един помак с децата останал след работата си в полето да спи, а башибозукът, като съгледал огъня им, дошел при тех - всички те беха от с. Доспат, което беше далече 1 ½ час от тука. Когато ги вързаха, Стою почна да им говори за стари сметки - за убити негови другари от тех, те отричаха и когато угадиха, че може да ги убием, почнаха да се молят, но не всички, некои, като казваха, че ще станат кавури. Подир това оттеглихме се началниците на съвет, да решим какво да ги правим, реши се да се избият, защото да ги пуснем, те пак щеха да излязат против нас, да ги водим, е невъзможно и така след взетото решение желающите от четите излязоха със саблите. За децата реши се да се вземат и отстранят от мястото да не видят, когато ги убиват. Аз се приближих до групата помаци и взех двете момчета, предадох ги на четата, на която казах да се отдалечи от това място, с тех взеха в четата и единия юрук, що бехме по-рано уловиле. Момичето не видях и като [се] сетих за него, помислих, че са го взели при другата чета. Огньовете почти беха угаснали, гъста мъгла падна и покриваше разкошната Доспатска долина, двете човешки същества едва дишаха, такава тишина царуваше в тоя момент. Стою - старият войвода влезе в ролята си, измъкна страшния си ятаган и като произнесе думите: „Кой изколи Батак, казвайте?!". Тези думи страшно подействуваха и на другите, измъкнаха и те своите ками и се извърши оная грозна сцена, която са казва касапница на хора. За пет минути и по-малко може би от тия 19 касапи на невинни деца и жени в Батак останаха само обезобразени трупове и отскокнали настрана късове. „Бог забавя, но не забравя". Мислеха ли тираните в Батак, че ще доде ред и за тех? Всичко това, което описвам, от улавянето до изкалянието им, се извърши в не повече време от 15 минути. Аз сам не колих, макар Стою да ме подканяше, но бех един от тези, които поддържах мнението да се изколят само

възрастните, затова прибрах двете деца, които спасих и днес са може би живи. А момичето. Ето едно нечаено и по невнимание нещастие. То се сгушило между вързаните помаци, наметнато с кепензе, и без да го съгледа некой, когато се започнала екзекуцията, то било мушнато с щик, викна, но вече беше късно, требваше да му се съкратят мъките - Филип Чакъров от Банско извърши това, като му отряза главата със своя ятаган. Всички скърбехме за тая случка, но никой не бе виноват. Българинът не е жесток към децата и немощните, а е милостив и състрадателен, ако некои иска да обвинява, че момичето е убито умишлено, то какво пречеше да сторим същото с другите две деца.

Оставаха два часа до разсъмване, за Барутина немислимо беше да се стигне, затова требваше да накажем Доспат, което взема така също участие в Баташкото клане. Ние се движехме форсировано към селото, по пътя за селото настигнахме хора, които, щом ни усетиха, търтиха да бегат.

Когато вече стигнахме ½ час до селото откъм с[еверната] част, спрехме се да починем и решим плана за атакуване на селото. В същото време аз написах едно писмо на турски до Алиш ага, първенец, с което му съобщаваме, че 200 души се намираме около селото, да убеди селяните да не се съпротивляват, ако искат да не пострадат. В писмото се казваше, че му даваме срок 5 минути за отговор. Писмото изпратихме с един от хванатите юруци. Според плана 1-ва чета - [на] подпор[учик] Спасов, требваше да заеме барутинския път, който минава през теснината на р. Доспат от южната страна на селото. 2-ра чета - моята, източната част на селото и височината в тая страна, 3-та чета - [на] подпор[учик] Топчев, с част ще заеме северната страна на селото и другата част и щаба на Давидова и Стою ще влязат в селото. Тръбача Давидов даде на мене, каза ми, когато видя опасност, да дам сигнал за отстъпление, като назначи моята позиция за сборен пункт.

Изгаряние на с. Доспат

С. Доспат е разположено на левия бряг на Доспатското дере, което, като минава от с[евер] към ю[г] и по красивата Доспатска тесна долина при селото, пресича планината и образува една теснина, която, колкото отива по-надолу, взема южно направление и става все по-тесна. От трите страни е обиколено селото с ридове, западните от които са най-високи и гористи. Селото е населено с помаци, има около 400 къщи дървени, и то от чам, неколко по-солидни здания, една джамия с минаре, а общият вид на селото по конструкцията на къщите показва благосъстоянието на жителите. Повечето къщи имаха малки дворове с градини за зеленчук. Почти всички къщи са едноетажни, с по две стаи и открит салон, обърнат на юг.

След взетото решение четите бързо тръгнаха да вземат местата си, при тръгването Стою, който знаеше разпорежданието на Давидова, каза ми да остана с него и заедно да влезем в селото, а четата да съм предал на заместника ми Гьорги Иванов (Героя) в също време и асистент на знамето. Казах му, че това е невъзможно и че по-напред Давидов требва да се пита, повече не настояваше и аз вдигнах четата си към определеното място. Изпратеният юрук с писмото не се върна. Минаха повече от пет минути и 1-ва и 3-та чети вече влязоха в селото.

При влизането на четите още жителите като че ли биле вече предупредени, откриха от къщите огън, нашите също им отговаряха и бързо се пръснаха по улиците, определените хора да хвърлят бомби, водени от Давидова, вече хвърлиха първата бомба, която със своя гръм направи потресающо впечатление, част от моята чета вече беше заела крайните къщи, а другата половина изпратих бързо да се изкачи на височината и заеме позиция. В това време престрелката се увеличаваше все повече и повече. Бомбите от време на време оглушаваха всичко наоколо, неколко къщи отвътре беха вече запалени, огньовете като кипящ котел взеха да се явяват по всичките части на селото, стрелбата стана ожесточена, отчаян и упорит бой вътре и около селото се водеше, пламъците, виковете, гърмежите на пушките и бомбите, размесени с виковете „ура" и отчаяните викове на хора и животните, които започнаха да горят из яхърите, се сливаха в един хаос, подобен на ада.

В същото време бе запалена и една къща, в която имало складирани патрони, техното пукане беше продължително, от позициите виковете „ура" и песента „Жив е той, жив е" оглушаваха околната местност, нашите от селото отговаряха с викове „ура" отвътре. Днешният ден 28.VII. беше петък, набожните помаци рано отишли в джамия и там заварени от нашите с една бомба, която била хвърлена, биле избити, поставиха на минарето динамит, но понеже бил малко количество, повреда сериозна нема, напразно очаквахме да се срине минарето и бомбата не можа да запали джамията, навсякъде гореше селото, само джамията още не беше обхваната от пламъците, а това много огорчаваше въстаниците. Много хора изгорели, други биле избити, по-големата част бегаше на запад и хващаше отсрещните склонове и оттам помаците отговаряха със своите мартини, от моята позиция добре се виждаше и с мерник 1800 кр[ачки] обстрелвах ги със залпове. Боят с жителите по всички места вече беше ожесточен. Селото от всички страни беше пламнало и пламъците високо се издигаха, жените и децата и много говеда бегаха от селото с ужасни викове и ревове, повечето от жените дохождаха към нашите позиции и [се] спасяваха. Четите също се оттегляха от селото, калугерът Серафим от с. Пирин, когато излазяше от място и съгледа джамията, че не гори, покани неколко души, като им каза „хай да идем и я покръстим"? С неколко момчета промъкна се между пламъците и с една бомба, която хвърлиха вътре, запалиха и нея.

В това време аскерът от Доспатските ханища бързо се движеше откъм с[евер] за селото на помощ. Един ескадрон от Барутина вече беше пристигнал от барутинския път и като спеши, откри огън по Спасовата чета. Нашите наблюд[ателни] постове по пътищата на селата откъм изток съобщиха за движението на големи тълпи башибозук към селото. Подадох сигнал за отстъпление. Към 8 часа всички чети се събраха на моята позиция и към Спасовата. Дойде Стою и Давидов, след което решихме да отстъпим на с[еверо]и[зток] от селото. След 4-часова борба в селото отстъпихме на 1 км разстояние, заехме позиция в окрайнината на гората. Аз в десния фланг, Топчев - центъра, а Спасов - левия фланг.

Помаците, подкрепени от спешен ескадрон, аскерът от ханищата и башибозукът от другите съседни села бързо настъпиха с викове. Ние ги пропуснахме на 150 кр[ачки], след което открихме честа и убийствена стрелба, те в панически страх отстъпиха, моят

телохранител черногорец Новак Новакович в преследването ги обстрелваше със своя револвер. В селото от моята чета на позицията бе ранен в рамото Пано Гъоргев от Щип, двама още от другите чети.

Давидов заповяда да отстъпим през гората, това отстъпление, като забелязаха турците, бързо настъпиха, в гъстата гора свръзката се изгуби между хората и четите и след продължително 2-часово движение, разпръснато и в групи, размесени излязохме от нея. Спуснахме се в устието на една дълбока рекичка, която тече от и[зток] към запад и над която се издига висок и гол връх, за изкачване на който требваше най-малко 1 час време. Давидов и Стою, като взеха част от хората, почнаха да се катерят, а мене с 15 души оставиха да чакам останалите другари в гората и прикрия отстъплението им. Част от момчетата още не беха успели да отстъпят и застигнати от турците, биле принудени с бой по-медлено да отстъпват.

Престрелката между нашите хора в гората и турците беше ожесточена, тръбачите и от двете страни свиреха сигнал за атака, а виковете „ура” и „юруш” се сливаха в едно. Ради Мъглов от Габровските колиби тука беше ранен в дясната ръка много тежко, аз вече бех заел позиция на склона на върха, подир малко и хората от гората почнаха да пристигат. Последните, що отстъпиха с Дуко Тасев от с. Юдово, Кичевско, когато се спущаха в дерето, на близко разстояние от тех се показаха и турците, които почнаха да ги обстрелват, но залповете от моята позиция и убиването на неколко души от първия залп накара турците да се скрият и не повторят гърменето. Дуко с другите момчета под прикритието на нашия огън дойдоха при нас много уморени. Спасов отстъпи вляво, като изгуби свръзка от нас, и понеже не знаехме накъде е отишел, предполагахме, че е избит с хората си. След малко всички помаци и аскерът хванаха окрайнината на гората и откриха огън против моята позиция. Давидов със Стою и 50-60 души при тех откриха над нас залпов огън против аскера. Отстъплението ни беше трудно, наредих да отстъпваме по един на 20 кр[ачки] разстояние по пътечката и с пребежки. Тоя начин помогна да не дадем никаква жертва. След 3-4-часово пребягване по пътеката на голия и изложен връх се изкачихме па гребена при Давидова. Когато част от хората се прибраха, около 90 души, и понеже турците взеха да настъпват много енергично откъм десния ни фланг (аскерът от ханищата), решихме да отстъпим - часът беше 1 1/2 после пладне. Другата част, 54 души, със Спасов отстъпили по друго направление, без да знаем за техната съдба. Ранените с неколко души, качени на коне, се изпратиха напред за Българско. Други жертви немахме тук, но и досега това не може да се установи, защото след минаването ни в България не можахме да се съберем и проверим.

Боят в селото и вън от селото, който се почна от 4 часа сутринта 1 ½ после обяд, значи около 7-8 часа продължава. Дружината броеше 144 души, има 4 души ранени, двама от моята чета, колко убити неизвестно. Турците с ескадрона и аскера (50 души) от ханищата не беха по-малко от 600 души, както в селото, така и в боя вън от селото те имат много загуби. Аз в тия боеве изхвърлих 60 патрона, имаше хора със 100, а средно 60 патрона изразходвани.

Отстъплението стана към границата. Щом се спуснахме от гребена, спуснахме се в гората, където се спрехме на почивка и закрити от погледа на турците. Последните след 2 часа, когато се убедили, че ни нема на върха, с обходи се изкачиха и макар да не ни виждаха, продължаваха да стрелят и викат с цел да ни предизвикат и открият. Ние ги виждахме, след това отстъпихме. Аптекарят Евстати Илиев от Берковица и друго едно момче на почивката заспали и без да ги видим, когато сме тръгнале, останали там и чак на следующата заран се събудили и усетили своето положение, но благополучно си дойдоха.

Надвечер след дълго лутане намерихме границата и съгледахме един пост с войници и бели шапки на главата. Помислихме, че са наши, но когато тръгнахме към тех, те взеха позиция и викнаха ни „назад" по турски. Макар да узнаха, че сме въстаници, те ни помолиха да си минем границата и не се закачаме, войниците беха около 60 души, двама от тех ни показаха самата линия и така на мръкване на 28 тоя ден ние влязохме в България обратно. След това се отправихме в Батак, където предадохме оръжието и по части отидохме в Пазарджик и други места. Аз и Спасов, когато пристигнахме в София, подадютантът дойде и ни арестува в лагера на 6-и Търновскн полк (на 3 август). След неколко дена ни преместиха в казармите на 6-и полк, а по-сетне - в комендантското управление. След едно дознание на 20 септември излезе заповед за уволнението ни в запас.

След въстанието и смъртта на незабравимия Трайко Китанчев настъпиха ежбите и стремлението за първенство между членовете на комитета. От една страна, Тюфекчиев искаше да завземе мястото на Китанчев, от друга страна, Ризов и неговите адютанти Карайовов, Наумов и др. Целта на едните и другите беше чисто егоистична, посредством мак[едонското] дело искаха да постигнат своите лични и партизански цели. Уволнените офицери и участвующи във въстанието, като предвиждаха това, се обявиха против техните стремления и по тоя начин се започна една борба, която в резултат даде един комитет Николаев с членове от страната на Ризова и един малък кръжок, съставен от зап[асните] офицери и Тюфекчиев, и на който кръжок за шеф минаваше Ан. Бозуков.

Ентусиазмът във време на въстанието между обществото сега угасна и в следствие и интересът към делото беше значително отпаднал и двете тия организации беха лишени от поддръжката на бълг[арското] общество, но симпатиите повече беха на страната на офицерите. Това съзнаваха [хората] от комитета Николаев, затова те правеха постъпки за помирение, на офицерите беше предложено да образуват един вид военен щаб около Николаева, като им предлагаха и месечна заплата за издържане, но всичко това беше отказано.

Правителството на Стоилова, както всички бълг[арски] правителства, поддържаше това разцепление, даже на офицерите беха отпуснати една сума от 4-5000 лева, която сума в едно събрание се употреби за купуване материали и оръжие. Част от тия материали Венедиков и Давидов внесоха в Цариград, а друга част се предадоха на Гьорги Делчева, който към началото на м. февруари 1896 г. беше дошел от Щипско в София. На 12 февруари аз и Делчев с един натоварен файтон заминахме за Кюстендил, а по-нататък той

сам ги пренесе. Вътрешната организация се сношаваше с нас и беше против комитета Николаев.

Гьорги Делчев ми е съученик и в училището много близък приятел. Аз напуснах Солун една година по-рано от него и постъпих във В[оенното] училище. Вследствие нашето сношение писмено той искаше и дойде да постъпи една година по-късно като юнкер. По природа Делчев беше честен човек, славолюбив до голема степен, отчасти егоист и голем партизанин на милитаризма. Като ученик беше тих, послушен, добър математик, съвършено неспособен да се изразява логично и липса на красноречие, затова на историческите предмети получаваше лоши балове и тогава, когато знаеше материала. Към себе си и към околните небрежен, без никакъв естетически вкус, храбър, решителен и много твърд. Във В[оенното] училище имаше винаги лошо поведение, и то за неопретност повече и лошия му вид в строя. В средния клас когато беше, насмалко щеше да бъде изключен, ако аз с помощта на фелдфебела не успях да му не впишат едно маловажно наказание, което щеше в дисц[иплинарния] комитет да стане причина за това.

Това последното считах за нужно да кажа, но не го смятам за заслуга, но да докажа, от друга страна, че Делчев не искаше да напуща военната кариера, ако не беше изключен после, че той я обичаше и ако сетне се обяви против другарите си, това стори не от това, че военните били неспособни революционери, защото и той сам беше военен, както казват Яворовци и др[уги] негодници, а от съображения, от чист егоизъм и жадност [за] първенство, поради които се приеха и в [риск …] за М[акедони]я Делчев и който умре като часовой на своя пост. Но най-големият недостатък на Делчева беше, че се поддаваше на ласки и подвежданията на други хора, между които на първо място стои Гьорче Петров.

Към м. април 1903 год. неколко дена преди неговата смърт четох едно негово писмо, написано от М[акедо]ния до фаталния Матов, с което Делчев се оплаква от слабостите на организацията вътре и главно, че нема водители, разкайва се защо са пречили на такива да влязат навреме, въпросът е за офицерите, и кани го да правят каквото правят, но с Върх[овния] мак[едоно]-одр[ински] комитет да се помирят при каквито условия и да стане това помирение, но обаче това желание великите революционери не изпълниха, а когато в Македония пламъците на изгорелите села високо се издигаха и добре се виждаха от Рибните езера, Матов спокойно гледаше и ядеше манастирската сланина…

Съгласно взетото ни решение неколко другари, между които и аз, постъпихме наново във войската към м. март 1896 год. Като офицер помагах толкова, колкото позволяваше положението ми. Значителни суми от братството в Лом, пушки и патрони периодически изпращах на комитета Сарафов, с който бех в близки сношения и постоянна кореспонденция. С делегата Генадиев голема сума събрахме и изпратихме в комитета. След станалите разцепления с дохаждането на комитета Цончев-Михайловски и на които главният виновник беше Сарафов, аз, като не одобрявах поведението му и възмутен, се оттеглих настрана, макар след това Ковачев много пъти да ми е писвал да се съглася и отида от името на Вътрешната орг[анизация] в некои район.

За Сарафова не мога да кажа нито една дума добра, съученик и другар ми е от 1-ви клас до свършване на В[оенното] училище, той е човек на страстите…

За действията ми през 1902 и 1903 г. ще пиша по-кратко, понеже те са пресни в паметта на всички и ще се опишат от живите дейци. На 1895 г. посветих повече място, защото мнозина нема между живите, и искам с това да дам повече сведения, които може да потребват един ден на историята.

1902 год.

В началото на това въстание аз бех на служба в 3-и кав[алерийски] дивизион в гр. Добрич. Дивизионът беше заминал за шипченските големи маневри, а аз останах с останалата команда за командуващ временно на дивизиона. Когато взеха да пристигат първите известия за въстанието от София и от членовете на Върх[овния] мак[едоно]-одр[ински] комитет, получих неколко писма, с които ми съобщават подробности за въстанието и ме подканят да последвам примера на своите другари, некои от които беха заминали за театъра на въстанието.

На 20 септември, като уредих всичко в дивизиона и оставих прошение за оставка, тайно с неколко момчета от Добрич отидох от столицата в с. Драгалевци, където се крих 3 дена. На 24 септ[ември] всички момчета се събраха на една воденица близо до Княжево и под прикритието на нощта се облекохме и въоръжихме, след това хванахме Витоша. В планината организирахме хората в две чети по 22 души, първата командува Саракинов, а втората - аз. След това тръгнахме за границата без път и с големи мъки и криене.

На 1 октомври вечерта минахме границата, преди да я минеме, срещахме бежанците от с. Бистрица, некои мъже и жени се присъединиха към нас и се повърнаха обратно да си приберат по нещо още от къщи. На разсъмване пристигнахме в лагера на подполк[овник] Николова, който се намираше в една от пръснатите махали на с. Бистрица, а именно Миховата махала. Всичката тая местност беше очистена от турците. На 3 слушахме боя на Саева в Железница, около нас беше тихо. На следующия ден по върховете се показаха силни турски сили и правеха оглед на лагера ни, но надвечер изчезнаха, без да ни нападнат.

Същия ден пристигнаха от Разлога четите на Софр. Стоянов, Дървингов, с които беха офиц[ерите] подп[оручици] Сугарев, Каназирев и Кондов. На следующия ден в един съвет под председ[ателството] на Николова заминахме всичките чети под командата на Софр. Стоянов за Сърбиново - Кресна. Отрядът ни се състоеше от четири чети: 1-ва Саракинова, 2-ра моята, 3-а Дървингова, 4-а Софр[оний] Стоянов, Зографов беше с Дървингов, а Каназирев и Сугарев със Соф[роний] Стоянов. (С. Стоянов с четите беше отишел в Разлога да покани и тоя район да се присъедини към Джумайския и въстане, но разложани отказале и той се върна в Б[истри]ца.) Четите ни се усилиха, защото във всяка една влязоха от около 20 души селяни, а общото число възлизаше на целия отряд 200 души.

На 5 вечерта спахме до село Марулево, на 6 в с. Градево, а на 7 бехме над с. Сърбиново. От нашите позиции добре виждахме движението на големи непр[иятелски] сили по пътищата,

на кавалерия и на много чадъри по чуките на Сърбиново. При все това духът на селяните и четите беше бодър и превъзходен, ние не се пазехме много от турците, които тоже ни виждаха, но не нападаха. Свободно наши хора отиваха по селата за храна, а селяните на тълпи дохаждаха при нас и се връщаха обратно, като донасяха всичко нужно за храна, изваждаха казаните за готвене над с. Сърбиново. Разправиха ни в това село за зверствата на аскера, как обезчестил едно малко момиче, а по-малкото братче пред тая сцена го заклали. Те искаха да доведат момичето да го видим, но немаше нужда от това, защото кому не е известна турската кръвожадност и скотщина.

На 8 сутринта тръгнахме за пиринските върхове да търсим кап[итан] Стоянова, за когото казваха ни, че бил там, но още в 8 ч. сутринта под връх Пирин, когато навлизахме в долинката на рекичката, по върховете забелязахме движение на много хора. Зарадвахме се, че това е Стоянов, но после се оказа, че са турци (тая среща е описана във в. „Реформи", миналата 1902 год., м. ноември, кратко и е предадена верно). Турците целия ден ни обстрелваха със залпове на позицията и към вечерта само наближиха на 300-200 крачки, откриха чест огън, но беше късно, ние под прикритието на нощта отстъпихме. Тоя бой немахме никакви убити или ранени, макар турците да похарчиха пълни сандъци с патрони.

На разсъмване след едно дълго и уморително движение спрехме се да денуваме над с. Градево в една ниска гора. На 9 вечерта тръгнахме за с. Марулево и останахме на почивка [на] това място, дето денувахме при идването. На 10 вечерта се отправихме за с. Бистрица. На 11 през деня бехме над колибите и се спрехме на почивка на съвършено открито място. Постовете всичко виждаха. Пратихме да търсим генерал Цончева, но куриерите не можеха да го намерят. На 11 вечерта решихме да се върнем вече в България, защото всички чети вече отстъпили, а турците постоянно се съсредоточаваха, при това немаше от кого да узнаем нещо.

Когато вече се приготовлявахме на път и още стояхме около огньовете, които постовете виждаха, дойдоха три момчета от кап[итан] Стояновата чета и ни съобщиха, че Стоянов с 12 души бил в Буковата махала и да го чакаме, обаче ние им казахме, че вече решихме да си ходим, и ако иска да дойде и той с нас. Немислимо беше да отложим заминаването, защото турците ни виждаха и, второ, хората по никакъв начин не искаха да останат, а дисциплината в четите вследствие изнемощението и неопределеността на положението беше съвсем отпаднала. Аз и Саракинов направихме предложение на некои да останем, но никой не се съгласяваше.

Вечерта тръгнахме, по пътя се срещнахме в тъмното с бежанци, които идваха за Бистрица, и насмалко щеше да стане нещастие, понеже ние ги взехме за турци, също и те нас. Соф[роний] Стоянов, който вървеше в авангард с четата си, благодарение на своята тактичност и хладнокръвие, с което той навсякъде се отличаваше, можа да въздържи хората си, които беха се приготвили, без да знаят добре, да стрелят. На 12 сутринта бехме на Царев връх, минахме границата и четите ни се разформироваха, всички по разни пътища слязохме в Рилския манастир и с. Рила.

Софр. Стоянов, Дървингов, аз и Дорев Ан. от моята чета отидохме в манастира, престояхме 3 дена, след това през с. Рила в Кочериново. Ние с Дървингова пак се върнахме и на 22 октомври бехме пак горе на границата. След нараняването на ген[ерал] Цончев с цел пак да влезем с четите на Николова, Протогерова, Балтова и Саева. Саев замина за Разлога, а ние се събрахме на съвет, понеже нашето предложение с Дървингов да отидем в Разлога всички чети се отхвърли, а се прие да влезем в Джумайско. Ние се отказахме и пак се върнахме. След неколкодневно пътуване на 26 бехме в София. След неколко дена заминах за Добрич, понеже не бех уволнен, за избягването ми никакво наказание не получих освен това, че ме лишиха от заплатата за два месеца.

Софроний Стоянов и Сугарев умреха юнашки на следующата година, не познавам по-благ, по-честен човек от Софроний Стоянов, винаги миролюбив, деликатен и вежлив към всекиго, притежаваше отлични качества и като водач на чета, тихо и полечка той вършеше работа, но винаги обмисляше добре и твърдо. И в най-големите минути на опасност обичаше шегите и се смееше, наверно и в най-големия разгар на боя той си е запазил тази особеност и умрел с усмивка блага и чиста на устата.

Край.

Когато след Джумайското въстание се завърнах, на 26 октомври бех в София в хотел „Метропол”, между другите приятели, които дойдоха да ме видят, беха Петър Васков и Тодор Кърбларов, с които съм познат и приятел отдавна време. Те изпърво със заобиколки и после открито ми заявиха, че са упълномощени да ми предложат от страна на Делчева и неговите приятели да приема и отида в Македония в който район пожелая, като ми обещаваха пълно съдействие за приготовление и самостоятелност във вътрешността. След дълъг разговор аз и на единия, и на другия им отказах, те дойдоха поотделно, като им заявих, че приемам с удоволствие да вляза вътре, ако стане помирението с Върх[овния] комитет. Писма после с подобни предложения получих в Добрич от Вл. Ковачева, а учителят Пантов още ме подканяше, за което му пишел д-р Руменов.

В Добрич през зимата със Стаматова се заехме да направим 100 костюма въстанически дрехи с всички други принадлежности от обмундированието и снаряжението със събраните суми от гр. Добрич и околността. Целта ни беше да образуваме две големи чети през идущото лято, едната за него и друга за мене. Като съобщихме това в комитета, писахме Цончеву да ни осигури 100 манл[ихерови] пушки с патрони. Цончев ни отговори, че исканите пушки от нас ще бъдат на разположението ни.

През дългите зимни нощи и постоянните разговори със Стаматов за плановете на бъдещето ни участие във въстанието, хрумна ни една идея, че може да се отиде в Костурския район и Солунския с чета с параход. Мислехме да вземем Дървингов и още некои офицер, на първия съобщихме да бъде готов и замине, ако му пишем, без да му откриваме плана. За тоя ни план и на Цончева не писахме, като се опасявахме да не хване некои писмото ни.

За реализирание на горния план мислехме да направим следующето: ангажираните хора да ги съберем и изпратим в пунктовете Балчик, Варна и Бургас, без да им откриваме целта,

материалите: оръжие и облекло, обковани в сандъци като стока, предназначени за некои средиземноморски градове, закъдето билетите щеха да се извадят и за хората. Затова щехме да пишем обещаното оръжие да ни изпратят от София във Варна, част в Бургас. По тоя начин, ако успеехме да влезем в парахода, щом минем Дарданелите и излезем в архипелага, ще окупираме парахода и ще го заставим да ни извади на някоя точка в Халкидическия полуостров и в Солунския залив до Костур.

Преди да пристъпим към изпълнението на плана, писахме към средата на м. март 1903 година за обещаните пушки. Но наместо тех ни отговориха, че не 100, но нито една не може да ни доставят в пунктовете Варна и Бургас. Втори път писахме за важността им, но получихме пак категорически отговор. Причината на отказа на комитета беше, че полицията строго преследваше и те в това имаха право, много материали през това време беха конфискувани. След тоя отговор оставаше ни да се откажем от своя план. Решихме да минем вътре по сухо. Затова на Великден без разрешение се озовахме в София. Събрахме се да решим ще можем ли да заминем и след неколко събрания в хотел „Цар Освободител" решихме аз и Дървингов да образуваме една чета за Кукушко, а Стаматов и Саракинов друга за Воденско. Стоенчев обеща, че пушки има и ще ни даде.

Понеже исканата и разрешената отпуска от София се свърши, ние със Стаматова взехме да се крием, а Дървингов и Саракинов се грижеха за приготовленията. След неколкодневно криене и готвене дохожда Стоянчев у дома и ни съобщава, че и тоя план пропада, тъй като оръжието ни било конфискувано в с. Рила, затова ние със Стаматова, докато не са ни показали в бягство, да си вървим. Немаше какво да се прави след това и ние направихме последното. За самоволното ни отлъчване заплата не ни дадоха, а Стаматова и го наказаха с арест.

Когато бех в София, срещнах се с Ковачев, който ме съветваше да приема за вътре от името на вътрешната и когато се утвърдя вече, да съм си работил, както зная, така, както той направил, Давидов и Сарафов. Благодарих му за съвета и му казах, че при такава неискреност не мога да работя. Това показва колко силна е била солидарността между сарафисти (военни) и вътрешни и главно, че в тия хора, сарафисти и вътрешни, отсъствуват планове и съображения, а всичко оставят на случайността…

Ковачев беше този път безнадеждно отчаян от положението въобще и от своя Щипски район, говори ми за съвършеното му отслабване. След Карбинци изповяда, че са слаби със средства, и питаше как сме ние… Каза още, че той ще почне въстанието от границата, за да се създаде претекст за война… Дали така мислеше и великият! Според Чернопеев не зная, но делата му после напълно потвърждават еднаквостта в мислите на Ковачев и вътрешни. Вътрешните станаха вънкашни, а вънкашните - върховисти вътрешни, защото техните чети по-дълбоко и повече време издържаха борбата срещу действителен и многочислен противник. Доказ[ателство] са сраженията им.

1903 год.

Към края на м. юни заминах за София, викан за свидетел по Стамболовото убийство. Аз отивах много радостен, защото щех да изуча работите по тазгодишното въстание на

самото място. В София намерих този път ген[ерал] Цончев, който беше единственият най-положителен източник за състоянието на въпроса и относително бъдещите действия… В едно съвещание, те беха неколко, в хотел „Цар Освободител” с Цончева и Протогеров аз реших да замина с първата чета, която се готвеше за вътре. Тази чета се готвела от Ботушанов, но според Цончева началството й требваше да се даде на офицер. Сам Ботушанов това желаел, а за последния Цончев и Протогеров ми го препоръчаха за благонадежден човек. Следобед Ботушанов дойде в хотела при мене, представи ми се и заяви ми, че както той, така и всичките момчета се радват, че взимам четата. След като го разпитах за некои работи, казах му да се приготви за път.

На 1 юли с трена заранта двамата заминахме за Радомир. Разрешеният ми отпуск вече беше се свършил, затова никому вече не се явявах и никому не обаждах за плана си. От Радомир с един кабриолет, като минахме покрай коневръзите на 2 конни полк, заминахме за Дупница. На мръкване влязохме в града и комитетски човек ни заведе в дома на Иван Китов, дето аз останах да се крия. През неколкодневното ми стоене тук можах да се видя с Благо Лазарова, който ме съветваше да не отивам в Разлога, понеже нема да ме приемат, особено пък когато с мене са Ботушанов и Ботков, за които ми говори много работи, които ги компрометират пред делото.

В това време Саракинов, разбит с четата си, се завърна и заловиха Лазо, така също се върнал. Наши чети вътре не оставаха почти никакви. Вътрешните се радваха, аз чувствувах, че положението е сериозно, народът също може да се отчае. Затова требваше да бързам с минаването на границата, обаче хвалбите на Ботушанов, че всичко почти било готово, излязоха вятър, требваше да се пише в София и чака пристигането на доста неща. На Стоенчев говорих да бърза, понеже той се разпореждаше. Цончев отговаряше ми, че всичко изпратил, а пък всъщност още требваше да се чака. Най-сетне от Дупница една нощ заминах за Баня Сапарево, където се събираше четата. В селото престоях ведно със Станко Тошев 2 дена да уредим въпроса за храната, защото Г. Каров вече отказваше да дава.

Когато отидох при четата над с. Сапарево, заварих цяла галиматия, никаква чета готова, както се хвалеше Ботушанов в София, немаше, имаше хора гладни, които мислеха за своя стомах, и ако продължаваш да ги храниш, нема да помислят за влизане вътре. Събраните хора от Ботушанов биле всички разложани (около 25 души, от които 15 души само якорудчани, най-калпавите македонци подобно на егрипаланчените). Пушки, дрехи, патрони и други потребни за четата работи немаше, затова веднага писах на Стоенчева в Дупница, който след два дена дойде, като донесе некои работи със себе си, а с него дойде и едно чехче Антон Вимола, за когото Ботушанов ме убеждаваше да го не приемаме, защото той не обичал други вери и не били благонадеждни.

Бъдещето обаче показа съвършено противното, защото Антон Вимола спечели името на най-храбър и тактичен човек като началник на чета, а Ботушанов - кокошкар, какъвто си беше, харчеше патроните си по шумата, която си представяше за турци - в боя при с. Пирин, където със своята глупава стрелба от 2000 крачки побърка на смелия и умен план на войводата Лефтеров, който дебнеше турците да ги пропусне близо. А в боя при с.

Белица под самата граница е прочут със своите нескончаеми залпове по неврокопския аскер (?). Такъв аскер в Белица немаше, защото аз го държах с четите в Дервеня - напротив, разложкият аскер от с. Добриница, бидейки свободен в Разлога, дойде против нашите чети в с. Обидим.

Стоенчев, като разпореди да ни се даде оръжие от с. Рила и други дребни работи, преди да се разделим, когато бехме насаме, за Ботушанов ми каза следующето: Атанасов, на Ботушанов не се доверявай, той е лош и развален човек, в Русе злоупотреби 1000 лева на организацията, на всяка дума лъже и се хвали и пази [се] още, защото е сифилитик. Доверявай се повече на Ботков, който е по-добър. Като другар това бех длъжен да ти кажа, довърши Стоенчев. Аз благодарих за съвета на Стоенчев, но изказах му съжаленията си, че по-рано не ми казаха това, за да зная с какъв човек свързвам моята бъдеща съдба и съдбата на делото, на което съм се посветил да служа според силите си. Стоенчев си отиде и след неколко дена, когато вече се приготовлявахме и като направихме неколко упражнения по пътя до минаването на границата, на 22 юли, без да описвам подробности, реших да преминем в турско.

На 22 юли вечерта от Рибните езера вече още на светло, като се фотографирахме и като дадохме до самите езера клетва за верност и подчиненост, която там си остана, защото освен Ан. Вимола, Божко Вълчев и Милош Георгиев всички други я нарушиха, тръгнахме за границата. Когато вече бехме се изкачили на върховете и на самата линия в пункта, дето щехме да минем, Ботушанов със своя куриер уплашиха се от един овчарски огън, който те ме уверяваха, че били чадъри, не искаха да минем тук, а по-нататък. Обаче ден вървяхме по линията се на изток и това техно нататък не се свършваше, ужасен студ, вятър и дъжд имаше тука. Дойдохме на Семково, място, удобно за минаване. Ботушанов, макар вече да беше 12 часа през нощта, не иска пак да мине, между нас се заведе едно малко скарване, иска да ме убеди да минем къде Демиркапия, но аз не се съгласявах и настоявах тук да минем. След дълги колебания и разправии съгласи се и така минахме границата над семковския турски пост без никакъв инцидент. Благодарение на две момчета - беличани, които знаеха местността, къде по път, къде без път, ние, макар и форсировано, ние изминахме доста път и преди да се съмне, се установихме в гората на беличката местност на 1000 крачки от турския пост, който не можеше да ни види, а ние с просто око и бинокъл виждахме всичките им движения и разположение.

На следующата вечер, още преди да се мръкне, тръгнахме за с. Драглища. След неколкочасово движение се установихме на 2 часа от селото в гората. Още същата нощ изпратих Милош Гьоргиев, който беше родом от Г[орна] Драглища, с 5 момчета в селото с писмо до ръководителите й за храна. На 24 вечерта късно те се върнаха, като донесоха малко хляб само, а с тех дойдоха Бизев с четата си (местна). Бизев не одобряваше нашето идване и предлагаше доброволно да се върнем, защото било рано и др. Аз му възразих, че сегашният момент е най-важният за нас и че аз с народа ще се сношавам, ако те не ни искат. Скарахме се най-накрая и аз бех принуден да го заплаша, че насила ще ги заставим да не ни пречат. След туй скарване той стана по-вежлив и даже трудеше се да ни помага, но виждах, че това не го правеше искрено.

Между тех имаше един благороден момък Георги Вардов - прост четник в четата, но всъщност много по-интелигентен от Бизева и другите. Когато аз бех слязъл много ниско в реката през деня да се мия сам, той намери случай, без да го видя, да ме последва и даже изпъкна през гората съвършено ненадейно и понеже носеше турски киляф, на първо време го взех за турчин. Той ме покани да седнем и насаме да се разговорим. Осъждаше поведението на Бизева, изказваше си радостта, че сме дошли, и ме уверяваше, че ако се срещна с Мингьо, ще се разберем добре, понеже Мингьо бил добър човек. В думите на тоя момък наистина всичко беше истина. Мингьо аз търсих и писах, но с него много късно се намерихме, и то по причини още за мене добре неизвестни. Не вервам да не се е научил или да е немало възможност да му се съобщи, както казваше Бизев, предполагам, че последният и Вапцаров нарочно не са му пратиле писмото.

Ботушанов и компанията му вече се наситиха от турско, почнаха да викат или въстание да правим, или да се връщаме. Напразно ги убеждавах, че време за въстание не е още, нашата мисия е чиста агитационна и подготвителна за въстанието. Барем, казваха, да отидем в Якоруда. Там ще ни посрещнат родните, храна ще имаме в изобилие, баници и др., а и ще ги зарадваме… Бизев им казваше, че в Якоруда ще гладуваме, както гладувахме, казва, и ние. Якорудчане не съчувстват и даже ще ви предадат. Ботушанов протестираше против тая неправда и обвинения, той ме уверяваше, че и жените, и децата ще излязат да го посрещнат, като чуят, че дошел. Аз вече знаех глупавите самохвалства на Ботушанов и казвах да отидем към Банско да намерим Мингьо. При това тъкмо по това време се получи известие, че станала аферата в Банско, и ние щехме да отидем на помощ, ако стане нужда. Бизев, който по-рано предлагаше да се върнем, сега също поддържаше това мнение. Ботушанов и всички момчета с малко изключение настояваха за Якоруда, ако най-сетне в Якоруда не намерим прием, ще отидем в Суфандере при власите, ще ядем бял мъж и др[уги] ципури или пак ще минем в Българско, където Ботушанов казваше си имал устроени етапи за храна и когато дойде време за въстание, ще влезем вътре с другите, защо ще ходим да се мъчим на вятъра.

Най-сетне до Якоруда се съгласих да отидем. Една вечер, като се разделихме много приятелски с Бизев и четата му, те взеха пътя за Дреница, а ние за Белица. Над Белица спрехме да отделим хора, които ще влязат в селото. Между назначените попадна и Антон Вимола, който сам пожела. Ботушанов не иска да го пусне, вследствие на това пак даде повод за спречкване. Малко по-нататък избрахме мястото за денуване, но Ботушанов с авторитетност, че знаел мястото, не го одобрявал, такова, казва, беше мястото на Протогерова, затова го избиха. Упрекът против Протогеров беше общ за офицерите. Ботушанов открито вече хвърля ръкавицата за скарване. Аз я приех и на следующата заран събрах всички и като го осъдих за поведението му, пред цялата чета заявих, че с неколкото момчета, които щеха да ме последват, ще вървя в Пирин, а те, ако желаят, с Ботушанов да се върнат. Цялата чета единодушно изказа желание да не ги оставям и че ще вървят там, дето им кажа, а на Ботушанов предложиха да иска извинение и да даде тържествено обещание, че за нататък ще върши това, което аз заповядам. Ботушанов, унизен и убит морално, стана, с неколко глупави фрази иска извинение и така се тури нов капак на кипящия котел, който всяка минута беше готов отново да кипне от тайния огън,

подклаждан от Ботушанов и Ботков. В Белица известието за нашето пристигание произведе отлично впечатление. Изпратиха ни храна в изобилие, много селяни дойдоха да ни видят и аз се учудвах на техната готовност за саможертвование.

Макар в това село да има турци и аскер, нашите хора благополучно влязоха и излязоха и през всичкото време прекарахме тихо и незабелязано в една гора, заобиколена с ниви, и пътищата, по които работеха помаците, без да ни узнаят. След двудневно престоявание тук и добър прием разговорите ни със селяните се водеха изключително върху въпроса за въстанието, оплакваха се всички от селата от вътрешните, от немание на оръжие и за по-бързо действие заминахме за Якоруда.

Якоруда! Огън да я гори - всички така я благославят, но за нещастие много добри села изгоряха, а непатриотичната Якоруда остана недосегната в 1895 г., когато със Стою войвода отивахме, така и сега. Осъмнахме на 1 км от селото до казармите в шумака, наоколо все ниви. Ботушанов и бай Томе, кметът, скърцат със зъби: „Барем две бомби ще хвърлим в кафенетата и джамията. Само позволи ни, г[осподи]н поручик!”. Те знаеха, че аз такова нещо нема да позволя, защото по-рано декларирах пред тех, че имам инструкции от ген[ерал] Цончев да избегваме срещи и схватки с турците и да пазим силите си за деня на общо действие.

Радост голема във всички ни, скоро може би ще вкусим от баниците, саздърмата, за която бай Томе беше създал цяла литература, кадънски тютюн за Ботушан войвода, който ще изпрати най-влиятелния помак, ако узнае, че е пристигнал, и, разбира се, от страх, а пък за Ботушанов турците разправяли цели легенди (?), даже нощно време им се явявал…

Уловихме едно момче на 28 години, неблагонадеждно, както се изразяваха за него Ботушанов и др[уги], макар и роднина, пратихме с него писмо до Аргазов. На следующия ден Кольо, неблагодеждният, дойде и донесе 5-6 к. д. хляб и каза, че предал писмото и обещали да ни изпълнят желанието, само да не стоим повече до селото, а да отидем по-далече. Казахме му, че ще чакаме хляба, тогава ще се махнем. Напразно чакахме и на следующия ден. Никой не дойде, тук подигнах въпрос да се разделим, когато Б[отушан]ов предлагаше пак за Суфандере или Българско. 15 души пожелаха да останат с мене и хванем Пирин, а Б[отуша]нов с другите да се върне и под претекст да организира якорудчане от чарковете и вследствие невъзможността цялата чета да се храни, да си отиде. Първоначално се съгласи, но впоследствие заяви, че той от мене нема да се дели.

Да чакаме повече беше безумно, затова се преместихме на по-далечно и по-безопасно място. При мен дойдоха Аргазов, майката и малкото братче на Иван Рашков, но нищо за ядене не донесоха, немале възможност, но обещаха на другия ден непременно, че ще донесат. И този път излъгаха и ние от глад вече примирахме, сега вече всеки се разочарова от прехвалените баници на Б[отуша]нова, възпятата саздърма и кадънския тютюн на бай Томе Бакалов. Реших да се върнем пак в благословената Белица. На […] вечерта се отправихме за там, изпратените ни хора в Белица пак ги приеха, дадоха всичко в изобилие, даже нашите пратеници злоупотребили с правата си и поискали по ½ ока шекер, за което ръководителят в писмото си ми се оплакваше. Аз му отговорих да не дава подобно нещо,

но това подигна отново жлъчката на Боткова, Б[отуша]нова и другарите им против мене. Аз бех си заръчал за мене 1 ока захар, но затова пратих един лев, който ми беше нужен за чай. Дотогава аз още употребявах носения от България, но голямата част от който го изядоха тези, на които бех го дал да го носят.

На 2 ден в неделя се преместихме по-близо до селото, понеже него ден мъжете биле викани от властта и не можеха да ни донесат храна. Около 10 жени, стари и млади, с пълни торби и под предлог, че отиват за нивите, като минали покрай чадъра на аскера, който ги псувал, че носели хляб за комитите, дойдоха при нас, плачейки от радост, че можели да ни услужат и да видят български аскер, както ни наричаха. Като престояха неколко часа при нас, после обед си отидоха. Вечерта пак нови раздори за ядене и подклаждани от Ботков и Ботушанов, реших да се разделя с 10-ина, които искаха и да се отърва от тия негодяи, но лукавият Ботушанов пак успя да ме отклони от това решение, като каза, че ще изгони два от най-развалените - Шоката и Йосиф от Белица, а кой ли беше по-добър от другите, Дойчин Тумбев от Мехомия беше човек може би най-развален - осъден за низки дела от местния комитет на смърт.

След дълго и уморително движение през нощта двамата се обезоръжиха на драглишкия път и изпъдиха. Това не можеше да ме задоволи, спасението беше да се изпъдят всички, аз с Божко Вълчев, един от малкото честни хора, що имах, а те беха и другите двама Антон Вимола и Милош Георгиев и с още неколко души се отделих с предлог да отида в с. Драглища, а в същност мислех, че като ги оставя, те ще хванат полите на Рила и ще се върнат в България. Обещах им да им изпратя храна, с една дума, не им загатнах открито, че се отказвам от командуването на четата. Спуснахме се форсировано за селото, над него в тъмнината се срещнахме с много хора, които взехме за турци, а те на моя въпрос по турски отговориха - преносвачи! Те ни познали по-рано, че не сме турци, всички почти беха разложки селяни, които от границата пренасяха материали, некои носеха по 2-3 пушки. Те ни казаха, че имало въстание в Битолско с много преувеличени работи, които те искрено верваха. Духът им беше много висок, а пренасянието на оръжието и движението до селото и в селото на преносвачите и четите приличаше на пазар, никаква предпазливост.

Драглища беше обявено във военно положение от въстаниците. Турци не смееха да дойдат. Настанихме се в една къща, оттук замина куриер, по когото изпратихме приготвения ми от по-рано рапорт на ген[ерал] Цончев за положението в Разлога и моите мнения за бъдещите ни действия… Писах и частни писма. Ботушанов, като чули и видели за трескавите приготовления, че Цончев е на границата и много други чети ще влязат, вече не мислеше за връщане, а за да заглади миналото, писа ми много любезно и смирено, че много се тревожи за моето мълчание и чака заповедите ми, а с Ботков, от друга страна, писали на Цончева писма, с които се оплаквали от моята лоша обноска с тех и момчетата. Постъпки, свойствени на хора подлеци. Вечерта дойде в къщата и Бизев. Сега се срещахме по-любезно. Като разменихме впечатленията си от радостните известия, решихме да извикаме моята чета утре вечер и с местните чети през тая нощ да пренесем за Банско и Пирина неколко товара с материали.

Когато на следующия ден по-големата част от местните големци беха при мене, караулите съобщиха да се скрият четите, защото дохаждали юшурджиите в село. Селяните отидоха и ги посрещнали, след което пак си отишли за Мехомия. Чудно, че тия турци никак не можеха да узнаят, че селото цяло се е обърнало на комитетски лагер… Вечерта на местността „Дъбо” (един голем дъб, който беше определен за сборен пункт) всички бехме се събрали, чакахме нужните коне и моята чета да пристигне. Последната не дойде, защото писмото не могли тая вечер да получат, а и заминаването се отложи, тъй като потребните коне не намерихме. Останахме пак в с. Драглища в друга къща по-хубава, където прекарахме сравнително по-добре. На следующия ден 10-ина войници минаха от селото за постовете и ги виждахме от прозорците, а те, сиромасите, с наведени глави вървяха отчаяни, без да подозират, че селото е пълно с комити.

Следующата вечер четата и Ботушанов пристигна на „Дъбо”, но пак не заминахме, защото не беше готово, аз с половината чета и Бизев отидохме в с. Д[олна] Драглища, а Ботушанов с другата половина в с. Драглища. В Д[олна] Драглища слязохме в къщата на попа, там заварихме 5-6 души от местната чета, между които беха Молеров Кочо и Юруков, убит после във въстанието. Молеров е интересен тип във всяко отношение. Вънкашност внушителна, оригинална и фантастична, висок, тънък, кърава коса, връз която едвам личи арнаутско таке, турски и арнаутски костюм с ресни, потури шарени с гайтани и с отворени джобове. Свири прекрасно на тамбура, говори полечка, свързано и умно. С него и тамбурата му прекарахме тук много весело, имаше песни, па даже и хоро.

Юруков пееше добре и беше много откровен момък. Той ми разправи своя подвиг в Мехомия, когато избегал от ръцете на стражарите. Възхищаваше се от бъдещата борба. На следующата вечер неочаквано ми съобщи, че ще замине за България само за неколко дена и искаше да го препоръчам на Цончева да му дадат един добър въстанически костюм като нашите, в които беше се влюбил. Каскета той мразеше, затова постоянно си туряше моя калпак на главата и се радваше. И той беше млад и разсъждаваше ангелски, не беше заразен от теорията на Карл Маркса и др[уги] глупости. И в това село имаше много чети и открито се движеха.

Вечерта се събрахме всички тука до черквата, отвън селото и потеглихме с около 30 коня товарени и 80 души четници от неколко чети. Аз урегулирах начина на движението по военному, назначих авангарда, ариегарда, между конете разпределих хора, а 20 души оставих с мене в резерв, дадох нужните инструкции. Назначих пропуска и така тръгнахме. За абсолютна тишина не може да се говори, защото е невъзможно, кон паднал, товар паднал или се изкривил, спирание, говорене и пр. И при най-малка бдителност можехме да бъдем узнати, но турците го имат за правило нощe да не предприемат нищо. Ние хванахме мехомийското джаде, минахме покрай моста до с. Баня, с шум и глъчка и слава богу никой не ни тревожи. Казвах си на ума цялата българска артилерия да тръгне, може да се пренесе в Пирина, без да узнаят турците.

Когато стигнахме под Банско, посрещна ни Вапцаров, той ме покани да отидем в Банско тая нощ, аз се съгласих, като взех само Божко с мене. Ботушанов каза на Вапцарова, че ако станело нещо с мене, ще отговаря, а утре вечер, ако не съм се върнал, той ще счита, че има

причина, затова ще дойде с четата в селото. Казах на Ботушанов да не се безпокои толкова за мене, защото, казвах си, той не е по-добър от другите, които биха искали да ме убият. Четите с материалите заминаха за Пирина, а ние през ливадите с големи мъки стигнахме Банско, като прескачахме било дувари, плетища, най-после се докопахме до определената къща, в която след дълго хлопане леля Мария ни отвори и ние влязохме и веднага легнахме, защото бехме уморени. Така спахме до обяд, когато ни събудиха да обядваме.

След скромния обяд, яхния от картофи и по едно парче сланина, около една длъгнеста маса, която едва ни побираше, защото всички бехме 10 души, се оттеглихме в съседната стая да си поговорим относително делото. В къщата всичко беше тихо, освен жената-стопанка и едно момиче и един-двама куриери, които излизаха и дохаждаха с мисии, натоварени от Вапцарова, друг никой немаше. Местната чета тук се представляваше от най-избраните си хора. Вапцаров минавал за една важна птица, той беше кучето тука, всичко нему се подчинявало и с всичко той се разпореждал. Той минава подобно на Сандански и Чернопеев за велик стратег. На възраст не е по-стар от 26 години, строен, антипатичен още на пръв поглед, по природа най-развален човек. Другите около него все млади хубавци, най-големи глупаци.

Ето на какви ръце беше поверена съдбата на целия разложки район, тези хора, облечени с такава неограничена власт и бидейки глупави и деморализирани, можете да си представите какво зло причиняваха на народа и на делото. Аз още не ги познавах и немах представление за техните душевни качества и умствени дарби, но още от пръв поглед и от неколкото думи разбрах, че имам работа с млади хора, а мене ми требваха да се срещна със сериозни, които ще ме разберат и от които мислех да узная нещо важно по въпроса.

Когато станахме вече, стаята затвориха и заседанието един вид се откри според тех. Аз се обърнах към всички с въпроса: „Да се запознаем, г-да”, последваха запознанствата. След това питах ги има ли още други да дохаждат. Отговори Вапцаров - „Нема” - „Ами, казах, на ръководителя и други по-влиятелни селяни не е съобщено.” Същият отговори: „Ние сме ръководители и всичко.” Аз останах смаян, но требваше да ги призная. „Тогава, казах, да почнем!” Вапцаров ми зададе въпрос: „Защо дойдохте толкова рано? Още не е време за въстание, ние не мислим да подигаме скоро.” При това прибави: „Ние с радост се научихме за Вашето пристигание, впрочем преди да минете, ни бе съобщено, но ни направи тъжно впечатление обстоятелството, че с Вас са дошли две компрометирани личности, Ботушанов и Ботков, и ако не бехте Вие, те щеха още на първия ден да бъдат пропъдени или избити.” За Боткова каза, че той, когато бил в Мехомия, фалшифицирал печата на комитета и събирал пари, които злоупотребявал, когато бил узнат, успял да избега и [се] спаси. Аз мислех, че това са едни несправедливи обвинения, но после се научих, че всичко това, което се приписваше нему, било верно…

Аз се помъчих да ги оправдавам, като им казах още, че те са под моята команда и изпълняват моите заповеди и ако между нас има солидарност в действията и искреност, присъствието на тези двама нема да повреди на работата. Казах им, че ще работя солидарно с тех, че и аз имам инструкции в тая смисъл да не се действува по-рано от 1 септември, че планът на нашите другари начело с ген[ерал] Цончев е в тоя дух. Те ми

възразиха, че на Цончева не верват, понеже бил човек на княза, но нашата група се третира много зле от управляващите и пр. След дълги разговори все върху горните въпроси аз им казах, че за всичко това ще пиша на ген[ерал] Цончева и най-накрая стана дума до деня на въстанието къде мисля да остана. Те изказаха желание да остана в Разложко, но аз им казах, че ще искам да отида до с. Пирин, дето вътрешните са събрани на конгреса.

Макар моето присъствие да се държеше от Вапцаров и другите в най-голема тайна, неизвестно как, но в селото вече мнозина узнали. Вследствие на това следобед вече почнаха да идват много гости от двата пола. Те всички сърдечно ме приветствуваха с добре дошъл и искаха да говорят с мене. Между многото лица спомням си Радон, когото помня от Солун[ската] гимназия и който падна убит на 22 септемв[ри] над Годлево в сражението, в което аз така също като най-старши началник командувах, но с Радона тука ние не можахме да се видим, подробност, която ще опиша в това сражение. Радон, види се, от по-рано ще е бил назначен за войвода, затова той между разговора, който водехме, постоянно ме разпитваше за тактиката на въстаниците и др[уги] военни въпроси.

Вечерта не заминахме, както бехме решили, вследствие гостите, с които закъсняхме, освен това донесоха куриери поща, писма на Вапцаров и притурка на в. „Право”. Всички съобщения за въстанието в Битолско се взимаха тука за истински и понеже се представяха като победи на въстаниците, то радостта, куражът и ентусиазмът в присъствующите беше неописуем. Тук се научихме от писмото на Вапцарова за станалото съглашение между двата комитета, това се посрещна със същата радост, за убийството на Ростковски в Битоля, за руската морска демонстрация и много други новини, радостни за роба, че царството на турците наближава да се свърши.

Движението на следующия ден вследствие моето присъствие, от една страна, и получените новини беше също по-големо. Посетители дохаждаха от разни възрасти и пол, влизанието и излизанието ставаше без големи церемонии, което доказваше малкия или почти никаквия страх от турците. Турци в селото нема, но вън от селото на чадъри имаше 200 д[уши] аскер, който изпращаше сегиз-тогиз големи патрули по улиците, но тези патрули не смееха да си покажат главите в българските дворища. Всичко мъжко население вече беше се обявило нелегално, криеха се от властите и когато ги викаха, не ходеха, некои ходеха вече с оръжие. Турците всичко узнаваха и молеха ги пред жените им да не правят такива работи, царят ще ги прости. Подобни обявления беха вече по всички села облепени, че реформи ще се дадат и др[уги] обещания, та населението да стои мирно и пр.

Следобед дойдоха три учителки, двете протестантки - Евтимова и Ушева, а другата от православните - Лазарова, моя роднина по кумство и дъщеря на добър наш приятел. Те също се занимаваха с комитаджилък, шиеха знамена, каскети, униформи и пр. Вследствие известието за станалото съединение на комитетите упорито се говореше за дохажданието на още офицери и генерала сега, които масата гледаше симпатично и открито заявяваше своите чувства и надежди и дълбоката си вяра в техната вещина да ги водят на бой срещу турците. Но не така гледаха Вапцаров и другите около него. Те тайно ръмжаха и говореха пак против офицерите, като се стараеха да ги компрометират. Така гледат въобще всички учители с малко изключение и стари хайдути, които са се загнездили от интерес в

организацията, и то просто от завист, че те с дохажданието на военните ще требва да изгубят авторитета си пред масата, която обича и верва във военните.

На 11 вечерта с Божко и двама куриери напуснахме Банско и като прескачахме дълго време през дувари, плетища и пр[очие], излязохме в полето, където ни чакаха около 15 души с чували, пълни с храна, и всички хванахме сев[ерните] поли на Пирина, за мястото, където беше четата. След дълго и уморително пътуване се изкачихме горе в банската гора. Всичко намерих в добро състояние, четата не беше доволна от този прием и скромната храна от Банско и ужасно роптаеха против банскалиите, понеже това го правеха открито и със злоба, то аз се мъчех да ги успокоявам, за да не става конфликт, а те немаха право на тези претенции, защото не бехме дошли за разкошни ядения, нито такива те са имали в България, а още повече, че в техната прехвалена Якоруда и толкова не ни дадоха. Антон Вимола намерих сериозно болен от жълтеница, благодарение на чая, който само пиеше в разстояние на два дена, можа да оздравее.

На тая местност престояхме 7 дена приблизително, тука през това време дойдоха много чети, едни отиваха, други идваха и пр. Пристигаха и разни новини, повечето преувеличени и с добри надежди за нас, аз никакви писма не получих, което много ме безпокоеше, от разни куриери и четници се научих за пристиганието на Стоенчев. Капитан Стоянов, с когото бил и брат ми, Данчо и Дървингов и др. наши приятели, говореше се, че са минали Янков, ген[ерал] Цончев с Матов и какво още не. Но на мене никой не ми донесе положителни известия, после се научих, че Стоенчев, Стоянов и др[уги] пратили писма до мене да се срещнем, но вътрешните не ми ги даваха, аз също написах за тех писма, дадох на Бизев да ги изпрати, но той не ги е изпращал, вследствие на това с никоя наша чета аз не можех да се видя и бех в големо недоумение.

Бизев ме лъжеше и заблуждаваше, че четите бързо заминали за с. Пирин, и то тогава, когато разстоянието между нашия бивак и на другите чети беше много близко. Бизев и тех по същия начин е заблуждавал мерзавец - коцкар, каквито са и всичките му другари, начиная от Татарчев и свършиш с Копаран чауш и пр. На това място се срещах с П. Васков, който с неколко души, техническо отд[еление], беха пристигнали. Ние сме стари приятели и срещата ни беше трогателна, той и другарите му ме молеха като родом от юг да ги придружа и им стана началник. Даже Васков щял да ми отстъпи старата си пушка. Перспективата за юг много ме съблазняваше, но не можех така да се реша, макар да имах вече оправ[дателни] причини да напусна тая безобразна чета с безобразните Ботушановци и Ботковци. Станиш, кукушки войвода, който вървеше с материали, пък даже ме упрекваше в нерешителност и непатриотизъм защо не отивам с него в Кукушко да имаме и ние офицери от нашите места и да не дохаждате, ами сте тръгнали да освобождавате - свободния Разлог - молеше ме горкият Станиш, а той е честен и юнак човек, каквито са повечето южани. Със съкрушено сърце аз отказах и нему и на 15 се разделихме трогателно, като тръгнах с прокопсаната си чета за неврокопските села Обидим, Кремена и пр.

Транскрибирал: Цилев

Записки относящи се за мобилизацията на войската и за дейността на Червения кръст през 1895 г., 1902 и 1903 г.

I

1895 год.

Въ началото на 1895 год. ние завари кръ-
подпорника въ 4-та пехотна дивизия въ гр. Либ-
възстание въ Цетинье на дипломатическото ни
рена Китанчевъ избухна сръбско-българ-
жи като до тогава азъ въ нищо отъ интереса съ кой-
сътъ развитието на мох. дело отъ сръбскитѣ
клонове, не се мѣсѣхъ въ тяхната организация и
не бѣхъ въ отношение за случая съ Нахто-
Сетнѣ избухването на въстанието, като особенно
не интересувахме, и слѣдѣхъ около сръбската пе-
чать и чрезъ писмо отъ подпр. Венедиктовъ
дахъ, съ като ми съобщава подробности по въсста-
нието и изпраща отъ материали и оръжи-
зачета ме пита дали въ Либ. въ Намира имъ
оръжие, да го събера като доброволни контрибуции
или съ пари за хората, тамъ да ми телеграфи-
ра, за ми изпрати колко е потрѣбно. Въ по-
мощта и съдѣйствието на другари офицери,
азъ успѣхъ да събера значително количество пушки
карабини, манлихерови отъ гг. офицеритѣ, като по-
дарихя, дори и много патрони и няколко пушки
мартини, които пушки съ продадъ въ общинско-
то на насъ офицеритѣ и всичко това изпратихъ
въ София на адресъ Венедиктовъ въ арсенала.
Като се съобщавах на подп. Венедиктовъ за
потрѣбитѣ материали, писахъ му да чакамъ и
азъ лично да вземе участие въ въстанието за
като потвърдително го чакахъ да ми телеграфи-
ра дали имъ нужда да замина. Сетнѣ като

Аз тъй като Кордоно Исидинова отговор не получих
нито се всичко бяхме замислили с нъколко еще офицери
за да бъдем участия в возстанието, тръгнахме
телеграфически поручих Георгиев Димитров и на кра
в разбрахме ми пише еще, че ще какъв да при-
фина в София. Щом получих телеграмата и ръ-
ката да замина, получих много поздрави на поруч.
Ковачев и подпоручик П. Цанев и Иван Стоянов
и с тъхно съдействие найто кръ приведох в
непрекъснатост картите ковчег и сметките ни в
хетийтъ на ковчежето не липсва. Ключовете
предадох на подп. Цанев и на 29-то число вечерта
с Ангел трети заминах никъдето за София.
За да не бъда човек и сечене времето до София
издадох рапорт, че съм болен. На Цветница
телеграфирах че тръгвам, но гарата ме пръвна
Наха с пруч. Давидов. Ор. ръка ме отведоха
в хотел бр. Иванови. Тук спях малко време
и Стоян войвода с когато се запознах за пръв
пъ и с когато трябваше да бъдем заедно
другари. Приготвена бяхме да се образуваме една
голяма дружина под войводството на Стоян
и в колко часа да бъдем нъколко офицери.
Давидов, Кап. Димитриев, пор. Георгиев, подпор.
Спасов, доп. поруч. Цанев, доп. подпор. Тойчев
и аз. На 2-то число ор. вечер, сетне като изпъ-
не найтъмна до Кивлерево заминахме нъкой офицери
и Стоян с файтони, а останалата новата пъ
за Дупница. На 3-то бяхме в Дупница, гдетъ
не ни пръчетоваме, и свободно хвъркнахме вече на
4-то заминахме сами пръз Рила пл. де тойтерк,
а аз и други с файтони пръз Кочериново за скръ-
щъ, гдетъ гнездо до Рилския манастир бяхме
опръдъли за сборен пункт. До 7-то часа
бяхме на тъй мъсто до като се съберат всички
хора и приготвят всички материали. На 7-то сетне
като се въоръжихме и срътнахме ден поход с пъ
дръхме на „владичина ливада" с тъка прекарахме
нъколко дена до 12 часа, когато времето приближихме

въ Солунско приготвиха Дружината ни се нарече 3-та
Въстаническа Солунска Дружина и се разтегли на и пре-
сече ни изтъкна Дружина близо на 250 души тръгна Стоян
отъ назначен за войвода, Кап. Димитъ за Началникъ
на Дружината, Георгъ, Заводъ Спасовъ и Илия за
помощници на гарнитъ, а азъ за адютантъ на Дру-
жината и помощникъ на ~~войвода~~ войвода, докато
заглеждаше зап. вахмистръ Спасовъ. Между другите роди
за приготвяните Коприлиите и сръбете, при полесния
кетнъ по разни причини около 30 души, свободните
сте изтеглили се ~~се~~ отказаха и обидоха.

На 18-и тръгнахме на нощъ за в. Ай-Гидикъ, тъдо бъхме
дошли да минем границата и хванем Пирина. Тръгна това
подпр. Спасовъ бъше изпратенъ съ още нѣкоко души да раз-
веда границата и разположението на противника (турци)
Като се върна съобщи, че границата е свободна. Когато вече
бъхме стигнали на Ай-Гидикъ близо на самата граница за
да минем, пристигна Иванчо войвода отъ дружина съ
зап. Майоръ Николовъ, поради съобщение на Стоян, че имали
подозрение сѣзет на турците отъ взетия ученик
нѣ. На миновението ни и в графско аскеря да бъдем
предвидени. Стоян казалъ на Кап. Димитриевъ, а последнъ
и на мене. Събрахме се всички началници на съвѣтъ Ди-
митриевъ и Стоян наредиха да не минаваме границата тръгъ
а нощъ подъ Рилските езера, обаче офицери наре-
диха да се мине тръгъ, и първите напуснахме своето и
на другия вечеръ все по инициатива се отбихме до Ри-
лските езера. Безобразие тръгнахме на движението и голе-
мата умора, дисциплината въ дружината ще да отпадне
всички день и нощъ по нѣкоко души бѣгаха съ оръжие
а и мнозина се разболѣха и си заминяха назадъ. Зап. подпр.
Георгиевъ отъ 8. Рила бъше въ числото на дезертьорите
избягаха всички сръбчета, Д. Мирчевъ, Марковъ, Пасковъ и д.
а Димитръ Лечковъ съ разрѣшение на Стоян сам си отиде.

Когато бъхме пристигнали въ Рилските езера, съобщиха ни
че една дружина от I кѣм тоже подъ кол. на подпр. Петров
дошла да ни обезоръжи, това обстоятелство и голямата
нетърпеливостъ на Кап. Димитриевъ и Стоян, който бъше
найнасе подъ влиянието на первия, наредо да минем гра-

(зап. поруч. Иванов от Рилските езера по доносъ тоже попадна дружината)
по лични причини си отиде и отиде Козма капитанъ от Рилски м-ръ и роднинъ
отъ Зарово-Солунско)

нищата по тръгна се до нашия и повечето бях да можем
щом пристигнем освен Сило и Димитрий се отзовах ме
в „Замяр Кайнъ". По пътя „Синевската гора (не Винкара)
беше бедствие на всяка гостоприемство, бъдещо обезоръжена
и наказана с тяхно наказание и то по напоя-
вашето на тъхния войвода Георги Чевалов (Героя)
по сетнъ четерени Марко Лерински, който се вмуши
отъ гостилницата им. (Чрезъ него бяхме в дружба
от ранно пролетъ се Нерчоха сами, синевски гора, свободна
и предварително организирани на дружина.) Въ Замяр
Кайнъ обрахме два дена, тъкмо бъхме решили да пренощ-
граждаме, но Сило и Димитрий, които пристигнаха за на-
пълнение Якоруда, решиха и потвърдиха Петъ Кара Георгиевъ
и едно само момче предпочетоха да обиколят и цялата окола
аскеръ има въ Якоруда и казаха мъжете съ всеки да се
зайдатъ скоро. Четирите замиоха сутринтъ се вернаха
и донесоха че е обкръжена Якоруда, но не можем да вле-
зем отъ кордона, който имаше около селото, овгарно или
казаха, че много аскеръ и башибозуци пари селото замъчено
Ние, че ще го нападнем. Но вечерта, на пъти обаче
радостни, не бъхме ходили нагоре, а пропаха. Това бъше
достатъчен претекст да оставим вдалечено в той туризъ
Нов поход по край Мъгъта и харо нахлухме Рила, сега
навлязохме в Долината. Четъ голъми мъки, щаб по нъкоглъ
малка демонстрация предприехме на 17-и юлий въ Кутловски
тъ кошби. Тука числото на другарската значително нарастъ, вели-
чие убъвнето на много хора и отъ заболяванията общото
число достигна около 180 души. Въ съвета при Замяр Кайнъ, когато
офицерите се обявиха да минаваме нейтрелно на грани-
цата тукъ, ~~освен~~ Сило и Димитриевъ за-да отклонятъ без
това решение първите, казаха, че куриеръ нъкакъвъ им е дане-
съ, че въ Кутловскитъ кошби бил Сарафъ съ четата си
и харо щял да нас пратъ да ни сообщи, да отидем
и ние рамъ ако пресем и съединени да навлезем нагоръ.
Понеже Сарафъ не намерихме тъко разбрахме, че това
била скроена мъра за-да не населяваме на своето ~~въ~~ мъ-
ние. Четъ един съвет на това мъсто всеки ръдко
решение и отъ всички единодушно да нападнем Якоруда.
На 19-и вечерта отровихме да минем съ расчетъ на 20-и
заранта пръвъ да се сами добръ да нейдем нагоре-
нисто се

Много помощ (разбирам) отъ горковецъ тукъ се прие
дъха или другъ нашъ между тѣхъ и Акорудчанина Иван
Капанеца, който си предложи доброволно да ни завади
до Акоруда по най-добрия и удобенъ пътъ, който
подробно добръ познаваше. Като си вечеряхме добро
точно хлебчетата имѣхме и сирене отъ всички колиби
на 19° вечерьта, щомъ се мракна минахме границата при
Арнина кошъ. Азъ тѣхъ оставаемъ за арнегардемъ началеникъ
съ 10 души между които Стоянъ и дѣдо Тодоръ Паласкаръ
сръбъ войвода много черенъ и симпатиченъ и любимъ отъ
всички другари - той сега имаше 70-75 години, но великъ
пушкарь на походитѣ кръстоносци съ най голѣма твърдость.
Първоначално времето бѣше много добръ пътъ - равенъ и от-
критъ. Стоянъ като харамия не го чувствахме, затова казахме на Капа-
неца - куриеръ да изкачи другъ нѣкои изъ гората, тъка и сръбъ
Капанеца сваща една пушка другъ една чифта пистолети, но колкото
много трудно се вървѣше, тъмнина заходи и двигнѣхме сръбъ
дворъ по мѣсто гдѣ сурдата се чувше и двигнѣхме се
замедлявахме. Сякъ продължително пътувахме въ гората и
непрекъснато пресѣкохме въ една бъдка и тъмна долинка
другъ който течеше една съвършено малка рѣка. Другарите
се спрѣхъ. Цѣлъ часъ (напрѣдъ при Стоя) когато заварахме, да се
сгрѣе пушки сорлаци и пушки. Капанеца непрестанно
го да пратимъ за пътя, стоя малко се върна и каза пътя
изгубенъ чр пътъ повече нѣмало и той сами не знаелъ къде се
намира. Тука въ залитане се бавихме доста
да времето, опасно бѣше да не осъмнемъ при такова небрежно
пръвна обграновка. Едни отъ офицерите дѣдоха мѣнѣше да
вѣтрене въ горенитѣ склонове на гората и тамъ да прене-
семъ другъ денъ и на следующата вечеръ бидейки
по близо до Акоруда съ въраженови сили да я нападнемъ.
Стоянъ безъ да обръща внимание хвана северитѣ склонове
и като бързо да се изкачваме, стоя едно дѣло и умирение
каререне хем другъ изтъ може изкачихме се на платото
по което имаше ниви пасьоли съ ръжъ и др. Скоръ думуръ
на нѣкой Акорудчани само бѣше близо, и можеше да се сбъ
Почти всички бѣха на мѣнѣ да продължимъ, отъ сигурно
голѣмъ за напрѣдъ! знамѣро се отворъ и ръдъ Наши вътрешно
го духаше по направлението на Акоруда и ние показваме мѣсто
за едно силно сражение само Кап. Димитриевъ съ Стоянъ обнаръ
непоколебими въ своето вѣрно, вѣрвѣние да се обратятъ задъ границата...
Тука срана и една малка отвъгъ, на няколко крачки забѣлязахме
колиба Стоянъ съ няколко души се отдѣли да види какво има въ
нея - Стоянъ войвода бѣше дебѣло черенъ човѣкъ - широкъ
добръ другаръ, но много притѣснителенъ и малко подъ тѣнтъ
вмѣнъ на Кап. Димитриевъ. Постоял не бѣше може да

много страхливи в млади години – пространоване ордени за
пробиване отъ Сръбско-българската война, на които години
недобрайници, които го правеха Цръвени болгаристи: вели-
чие на собствена тщеславие, фанатизъм бяхме изпълнени
отъ надежди и желания за Кавакъ умей всичка дъ-
тъкмени. Тръгнахме за подъ, когато казахме на Стоя да пре-
дложим нѣщо или Ротмистъ ни каза: знаете ли че бадящъ
имаме 2000 мартини и ще ни убиятъ като 8 ай цъ-
бъ да чакаме мълчаливо ръцете бръ. Когато Стоя още бяхме
в колебание нѣкой викна че вече турци, сами страшна
барикади, вечки почна да ни пукатъ и в тоя момент
чу се един изстрелъ, веднъжно бяхме ровъ да всеки още
по голъмъ страхъ и безпорядъкъ, почна вечки да бѣгат и ду-
ши мъсто да се докрие по залче, офицерътъ сиди малъ
Цръвие и решие цѣлъ да въстановятъ реда, отъ се
че един отъ Комитетъ при тъмнинъ нѣщо чакъ ръкъ
и крикна. Сами доде и даде заповѣдъ да отстъпим.
Вмирисъ го послъ, завадъ мълчешкомъ се вмирисва-
ние, генералъ Стоя и азъ веднъжно забахме го не одо-
бряваше и че ако ровъ сами ще се откажем отъ другите
генерали в знакъ на недоволство обрѣзе си капака, хвърли
герба и заяви че по фанатизъм нѣма да остане с дру-
гилата. Нашки бѣхме 12 души да българ. граница и
пропочнахме на едно голъмо разстояние, кой се движѣхме
без редъ и дисциплина, нѣкой бѣгаха, други пѣяха, че
ровъ чакаха да чакаратъ свой протестъ. Нас бяхме се
сплашили и всички бяхме всички в тоя редъ вратъ.
Най сетнѣ
граница стигнахме Сръбско бяхме я минахъ и по голъмо
чалъ, азъ генералъ и Стоя останахме в турска територ-
ия и бѣгахме до границата, когато (турски) при колебание вечи
бирание, добавче се едно движение в гъсто, на повече хиля-
ди.
Стоя прати да не гръмат и викнахме силно нѣкъ
гласа отидохме, намѣрихме голъма анархия, изгубе-
ни се пръдаше оружие и казахме че ще се ходятъ.
Генералъ и Димитръ Никоски отъ Белградъ сбориха се
нѣщо, азъ мислѣхъ по рано да завемъ и пакъ се от-
казахъ отъ решението, азъ когато Стоя даде разрешение
декларация че занапредъ ще дръжим ровъ когато ние казвам
офицерите и казре на Кап. Димитриева да се отказе
отъ другилата. Димитриевъ ровъ решение, напреди се че е
голъмъ и бѣ нашето другилата. Тоя се свръ-
тъкова на 10 Декември.

Стигнаха да отрядат своето предтечение, обкръжиха куриера Иван Катенева, който дрвтвие под стража и заявяваше че ще го екзекутират за тяжкото престъпление на Ъ.Ч. Часовой токова сериозно и е подъл пръта Хаджиева да се другия ден мора да избяга и се спаси. Да ли мора да се обиквта тоди човек в това предтечение. Около 30 души нападнаха другинатъ, и всичко сия броеха от 750 души. Полиция и някои от офицерите вече нападнаха на другинатъ, дадо се нова организация, родени се на три чети видъ четирите. Първата командуваше подпор. Стасов, втората с знамето азъ, и третата подпор. Тойчев. Задачата беше началяхме на другинатъ. Работите сиди това вървяхе по добръ, редъ и дисциплината бъха безпрекословни, стоно нашето нападение нашитъ сватове, много комити и деморализирани елементи бъха изключени, в другинатъ останахме най благонадеждните мерки, които бъхме взели, които бъха запазени в тайнъ отъ войската, а такова имахме ние по много отъ 50 души. На знаменосеца Чакъра отъ Сливенъ ут. обяв. отъ кавалерийтъ, да изпратитъ Ѣ назначенъ любимецъ на всички, добилъ честитъ в всяко отношение, и бодъ добъ храбръ Георги Иванов (Герой), който като организатор в Кеф. Турско показа своитъ способности стоедно с подъ ръ Марко Лерински. Решихме да нападнемъ село Бадъ-ние, което взема участие в нападението на Бараки през 1876 г. Отъ хомбитъ се отъ тихме къмъ тая тръгнъ на доспадъ-ки тъмни, при които бъхме да минемъ границата. Седъ 5-6 дневно пътувахме с почивки-тъ къде мъ-ки при. Бъхме вече на западъ отъ Мъреле, Сръбско и др. отъ тихме в Сърбия и доброволно тръгнъ. Когато другинатъ бъхме на почивка в Сейръцъ, азъ съ няколко момчета бъхъ изпратенъ за храна в Лъжане. Съ мене дойдоха Михаил Тракийчето - хайдутинъ - разбойникъ съ когато бъхъ в постоянен конфликтъ и за когато всъ пръ друг е говорилъ че ще ми отмъщава. Другитъ момчета бъхъ по-вече негови приятели, при тъ това много бъхъ изкоя-хъ желание да ме предадъ, азъ не обърнахъ внимание какви хора попадъхъ в тая компания, и какъ мои момчета, които знаехъ и добръ какъ съ с патриотъ бъхъ хора прости мене дойдъ и ми казъ да не приемамъ или въ да се откажа отъ тая похо. Аз не се отказахъ по благодарахъ, че сам предупреждъ, и разчитахъ на моята предвидливостъ. По пътъ аз забелязахъ едно моно ски-нение, което не бъше трудно да се схване, и не вярвах да се решатъ, освенъ това аз пръ бъхъ найсилнъ сиромашкото и подъ приятелство на поруки вишати гръцкъ пръ-тъ ми.

Въ с. Мрамор попадна Николаевъ и Ивановъ, първи пъть
видяха двете вече въ дружината, когато сборъ по случая
вечеръ. Като всички изгледаха и въ цигарки и цигари Ма-
хенъ и ние вечерта сами се завърнахме за Вътрешна при дру-
жината. На 25 вечерта дойдохме за Котне, керо мирно
поздравихме Лидия - баба. Тъжна не гледаше. Сало-
ница, Теодора и 2 Николаевъ. Скоро започнахме разговор
и като ни видоха въ-дрехи „право" и пръстенчета
на Цанко и Мустафовъ, ние продължихме вечерта
тихо.

До 27. нищо особено не се случи, вечерта излезе
фетисия ни по-рано въ-ние бъхме до границата на
Кръка Солдаци и гаджии да се пръснем за-да нами
при най голяма фирма и беро Николаевъ инцидент
ние двамъ души що бъхме отишли да разведем
на кохонко краки. Конецъ не се случиха, изгубихме
се или фирмата попръвхме не мога да кажа.
Много много се безпокоихме, като се сроквахме да не
обадатъ и не предадатъ - тоди сроки имаме вече мно-
гопорести, ~~[illegible]~~ и да нехаем ~~[illegible]~~ бъ
се добъ, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ на
~~[illegible]~~ за
~~[illegible]~~.

Нощта вече бяла и тъмна имаше бяло отъ звезда
гора, то вече тихо, въпреки това ние се обирахме изви
редно бързо, защо керо ни предупреждаваше да излизаме тъй
Конецъ вече много тихо, а пак трябваше да се скрие въ
Барутъна при да се разсъмне. Скоро 3 часово обиране
и въ малки почивки стигнахме се въ дъмнаера на
една малка рекичка - притокъ на р. Вардар. Въ дъжно
на дъмнаера сменихме единъ досъ голъмъ огънъ, когато го
наближихме на 200-300 крачки бъз да ни осъти някой
въ оварито сурдуци, спрахме се, наслушахме, а нъкакъ
Душо по-рано, изтрайнахме да влизаръ оварито.
Тъ нетъмнка имаше и дворъ, оварито забиждане
нашито кара когато ги забелязахме на огъня, единъ отъ
окъмъ и се хвана за револвера на силъха си, въ бъ
кено момента момчето бъ сграмъ отъ двама а
другите насочи пушкитъ въ куршумъ на оварито.
Оварито двама сурдуци, се предадохме ли ги доведохме при
насъ, разсъмнахме ги за всичко керо ни интересуваше,
тъ ни хванахме самата кирина, на нашетъ заплашвания
да не лъжатъ, отговорихме го оговорътъ въ нашетъ си.

Въ с. Мерчо попадна Николаевъ и Ценковъ, първата пък попадна двете бурки въ дружинара, който сформи по инструкция вечерь. Като всички изтеглени въ дъ хигиени и сгрупени Мало-Кадъ и ние вечерях заедно съ Свитъкъ при дружинара. На 25 вечерта тръгнахме за Сотка, като минахме покрай Лъджене - Бачъ. Пътят не гакаше нищо. Свободни, Попдарев и Д. Николаевъ. Сякъ приятно разговаряхме и като ни дойде въ-ръдъ „право" съ пратеникъ на Ценевъ и Мустафовъ, ние продължихме бъ-ръ-ницата.

До 27. нищо особено не се случи, вечерта изгонихме фъ-ръ-ницата Ни по-рано бъхме бъдо до границата на-бръ-ха Соудрак и гакахме да се приемем за-да ние. При тая голъма фирма и бъ-ръ Николаевъ инцидентъ минахме, двамъ души що бъхме тръгнали за дружинара на нъкъ-ръ-ка крачки Напредъ не се вървяха, изгубихме се или фъ-ръ-ницата попрекъсна не мога да кажа.

Стъ-ръ-ло много се безпокоях, като се страхувах да не обидатъ и не предадатъ - тъй страхъ имах бъ-ръ-ле неопределен, ~~нощта и да нехатъ рова да сторим бъ~~ се добъ-ръ, заедно вечерь попадъ не рискуватъ бъ-ръ-ма спасение, нощ и да кажа попадъ. за отръ-ръ.

Нощта бъше тъма и пътят бъ-ръ-ше прилъ-ръ-гъ-ръ-го, то бъше тъмно, въ-ръ-ки това ние се обирахме извънредно бавно, защо-то ни предстоеше да изминем тъ-ръ-ка-ръ бъше много тъ-ръ-ъ, а пъ-ръ-ръ-ръ

казаха Ни: че 50 души имат в Восладенските хамища, вер-
нали 100 души в с. Восладъ и 200 души колибите и пътища в
с. Бараутлия. Неравенство от тоа беше цело време с
вързрени салти се чуе, защото чували, че комити ще
ни нападнат. Стоко заповяда да ги вررатъ и да вдига
с себе си в авангарда за куриери. Ние вече имъ малко
време чуваме в Восладенското дере, в дясно на 1 к. м.
се виждаха Восладенските хамища, които се пушеха по
**** на фанера, ние бяхме готови направени по
Восладеското рало и хамурите **** зад нас. Когато
авангарда ни се нахвърли на една могила под нея отпо-
чнали на не далечно разстояние два големи огньове. Сто-
ящите на Стоко, който вررти подир авангарда, дружина
стрелъ, а черешиите изтръгна напредъ и разгледаха разстоя-
нието на огньовете. Заръчите казаха, че тоа е мефра
(хамур-чайка) изгаряйки по пътя. За да из-
бегнем по-добре какво има на тия огньове, вдигнахме се по-
напредъ когато навлязохме на около 500 крачки стрелъхме
и вече можеше да се различава хората, които не бяха
по малко от 20-на. Решихме да ги обикоим и зая-
вим изтръгна се от вътка черга по пътовите и срещите
и под прикритието на Стоко и Бакидъ тръгнахме в чер-
вера в вид на дъга с настъпващата черга напред, черга
в резерв в трите поеки подир дъгата и набиро и не-
Нашите си приближавахме вериигата. Ние колкото наби-
жавахме рогове по-ясно виждахме осветените големи фи-
гури, едни седи, други лежат, гледахме и тъхните говеда
вече, ние бяхме на 50 кр. отръчъ без да ни осетят на-
вирли се вериигата върху огньовете с изваждени шашки и
насочени пушки, чуха се шамовете на Нашите, тесмиръ.
(предайте се, изненадалите хора скочиха напра-
виха опит да избягат, други да си вземат пушките
от купата сено дето бяха положени, но бяхме жестоки...
Чуха се вече шамовете имъ реалити с'аванс. Не се вечни
фаха повтори двама отчаяни мъжете без пушки, чо-
вяха ревнаверите си и ги насочиха върху нападателите
сиди, гръмваше Нашата черга имъ отвори пъ
и 8 хора сръм изтръгна от кордона, и фаха тъ изтъ-
гаха и се спасиха, благодарение на мрака. Нашите се
спуснаха да ги гонят, но бяхме напрудно в гъмнатата
гъсти не се лови. Едно момче малко бяхме ранено с куршум
по чехъ. Пленниците бяха всички поляци, на брой 19 души, и
два мали момчета на 12-14 години и едно 12 годишно момче.
Сиреди тъ**** признаха, че тази Нощ бяло отредено
да вардят селото от комити, такава заповяд имаха и отъ
властта, но ние, казаха тъ нямаме страх от комитите

защото то сега нищо повече не бе ни подрало. Всичко вече
фалшиво ~~или~~ е обезоръжено или е взето що коси
и навръхме сами за оръжия за ръцете - мерку тях
едни помаци и българи хванали сетне работата си в
ръцете да стоят, а башибозука хвърлен отвъд или домаш
при тях - вечно ft бяха от с. Костадин, който бяше далеч
1½ часа от тука. Когато и бръвоха Стоян поиска два
дни говора за фери сметки - за убити негови другари от
тях, тъй изпратиха и когато чухаха, че може да и убият
почнаха да се молят, и не бяхме покой, като кръвожаде
ще французи хванали. Накрая тоба отвлекоха се началниците
На съвет, да решим какво да и правим, реши се да се
удавят, защото да и пуснем, ft пак бяха да изтъкат
пратени пак, да и водим с невъзможно и така сетне
всичко решение решиха от гладно изядоха и сабиет
За бъдеще реши се да се вдигат и да стоят отпа
тъка да не видят, когато и убиват. Аз се прибрах
дех до другата помаци и всех двете момчета, предадо
ни на чорбаджи на които хвана да се отделечи от тоба
мъсто, и тях всеха в чорбаджи и едната горух що бъ хие
по рано чиноле. Момчето не видях и кого страх
за него помислих да е по-преди при другата чета. Отговеч
почти бяха изгаснали, нощта падна и покритата
разкъсната Всеславска долина, обвита човешки същества
едва дишеха, такава тишина царуваше, в тая момент
Стоян-сфери войвода беше в ръцете си изложка сфраш
ка и тъжаеч и като прекъсна думите: кой не
кои Батак. кажете, ft си думи сфрашно натъжен
и на другите, изкикнаха и ft свойт пали и се изгрии
оная грозна сцена, която се беше колебаеше на хора
Ва пет минути и по малко може да бъде 19 касай
на чепкини труп и реки в Батак, обрамаха само обезо
бразени трупове и отекоснаки на сфрана кеше. Боч
забавя, ни не добрали. Мислеха ли тиратини в Батак го
ще дойде ред и за тях? Всичко тоба като отнемо от
човешкото до нечовешкото или се изгрии в не повече
време от 15 минути. Аз сами не хотях, накарах Сфано
да ме подкопае и аз сам бъ ред колко подгр
ях мъртвите у се покопаят само израсти тъ
зарева прибрях ft бъда колко стоях и днесь - ft
може би живи. А момчето, що едно нечаено и то
невинаеще ~~[illegible]~~ Нещастие. Тъ се случило между
изгрелите помаци, Наврино и Катенце и бозъ да го
спреда покой, когато се започнала екзекуцията, ре бяхо

мушкото се крие, викна, не вече въ мо́ето, пробвало да
ме се скрие мъжетъ - фанитъ Чакаровъ отъ Балико
Дворе бива съ своя ~~въ~~ ятаганъ хабо му отрязалъ главата.
Всички скубъхме за тая случка, въ Нихолъ не бъ виновно.
Българина не е засрамъ нито въ двора и命令ите, а е
милосрдъ и отстрадателенъ, ако някои нека да обвинява на
молчаното е добро умишлено, то какво трѣбало да сторимъ
сидото съ другите въ двора.

Оставахме два часа въ разсъждение, за бъдущата немислимо бѣ
ще да се спрем, затова трѣбваше да наказемъ Достадъ, който взема фе
сто учаше въ Баташкото клане. Ние се движѣхме фронтово къмъ
селото по пътя за селото попринахме хора, които щомъ ни видѣхъ
тръгнахъ да бѣгатъ, между тѣхъ имаше една жена, всички бѣхъ на
фанати сиръ продължително гонене изъ мрака попринати и избити.
Когато вече приближихме ½ часъ до селото отъ къмъ с. Чаръ спрѣхме се да
починемъ и рѣшихме плана за атакуване на селото. Въ сждото
врѣме азъ пратихъ едно писмо на рускиятъ до Ахмедъ-ага - первазу
съ който му обещавамъ че 600 души се намираме около селото, да
убеди селяните да не се съпротивляватъ, ако искатъ да не
пострадатъ, то писмото се коване ~~ще~~ му давоме срокъ 5 минути
за отговоръ. писмото изпратихме съ единъ отъ хванатите хорудци.
Сторедъ плана. 1-ва чета подпор. Спасовъ трѣбваше да заеме Бару-
динския къмъ който минава край тѣсницата на ул. Достадъ отъ
източната страна на селото. 2-ра чета - моята пречетата часть
на селото и височината въ тая страна, 3-та чета подпор. Тошевъ
съ часъ ще заеме сѣверната страна на селото и другата часть
и щаба на валадова и Стоко ще влѣзатъ вътрѣ въ селото.
~~Щаба~~ Трѣбаха валадовъ дадѣ на мене, кога ми когато ви-
дѣ опасность да дамъ сигналъ за отстъпление, ~~чето~~ означи моята
позиция да сборенъ пунктъ.

Изгаряне на с. Достадъ.

с. Достадъ е разположено на лѣвия бѣгъ на Дрейнденско-Дере,
който като минава отъ с. къмъ ю-и по краищата вътре
воина при селото прѣсича планината и образува една тѣсница
колкото колкото стига по надолу вдясно широко направление
и сама вся по тѣсна. Отъ трите страни е обкръжено селото
съ градове, западнитѣ отъ които е най високи и гористи. селото
е населено съ помощи има около 400 жуи дървени и по отъ
гаръ, къщите по сонки дворчета, едно дворчетъ съ мизаре, са
общия видъ на селото по конструкцията на тоя нахо
ва благосъстоянието на жителитѣ. Повечето жуи имаха
мазки, обварени съ градини за зеленчукъ. Почти всички жуи
съ едноетажни, съ по двѣ стаи и открытъ сахнъ, обрнати на югъ -

Силѣ въ вѣрно рѣшение четитѣ бързо влизахме да завземем
мѣстата си, при пръвашето Село, което знаеше разпоредбата
на Давидова, кога ли да остане съ него и далечо да вѣрнем
въ селото, а четата да сѣ предаде на заповѣдника ни Теоди
Ивановъ /Героя/ въ спокойствие и сигурность на знамето.
Казахме ще тоя е невъзможно и че не можѣ Давидовъ
пробва да се тупа, повече не настояваше и съ двамата
четата си сѣ отдѣлихме. Изстрелите бързо съ
писъка на сѣ варна мина повече отъ пет минути и
1.00 и 3.00 часа вече влѣзохме въ селото. При влизането на
четитѣ вече притихнѣ, като че ли бяхме вече пръдъ-
дени отворихме отъ хвърлитѣ огнь, нашитѣ също имъ
отговорѣхме и бързо се пръснахме по улицитѣ, отдѣле-
нитѣ кора да хвърлятъ бомби, видѣхме отъ Давидова, вече
изтръгнахме пръвата бомба, която съ свой гръмъ неправи пол-
ѣвсолюно впечатление, чаре ония малко чета вече бѣгаше
засла крайнитѣ къщи, а другата половина изтичахме
бързо да се изкачи на височината и заеме позиция. Въ тоя
врѣме пръвотъкмата се увеличаваше все по вече и повече
бомбитѣ отъ врѣме на врѣме отдѣлваха вече на
около, няколко души отъ четата бѣхме вече запалени, отъ
вѣтъ като кихъ хотѣхме бѣхме да се хвѣрлятъ по вечерѣ
гаси на селото отрѣбѣ сраза отдѣлена отдѣлѣ
и утрѣпнѣ бой четата и вкъ селото се вдѣше, пламъ-
цитѣ високо, пръмъкнѣ на пушкитѣ и бомбитѣ
разлетени съ високо ѣрѣ, и отчасти високо на хора
и ужаснитѣ хапо почнахме гръмѣ изъ дахрите, се
виковете въ единъ какъ подобенъ на ада. Въ сѣщото вѣ-
ме бѣ запалена и една къща, въ която имало складирано
пари, тѣхнитѣ жукане бѣше продължително, отъ
пущането високо ѣрѣ и пѣсъкѣ: жив е рой жив е
отдѣлѣвахме окопитѣ мѣсрѣ, нашитѣ отъ селото
отговорѣхме съ високе ѣрѣ отъ четата. Отдѣлѣ дене 28/VII
бѣше тежко, изобщо нитѣ души рано обѣдѣ въ
дамъ и рано заварени отъ нашитѣ съ една бомба
която била изтръгнѣ била избѣгнѣ, посѣбѣхме на лѣ-
фро дилемъ, но пътѣ бѣше много хлъзгаво, подъ
сарнозна тъма, непрѣдвидѣно отдѣлѣвахме де се срѣще мина
рѣо. Бомбитѣ ни мора да запали дъмвѣтѣ, кавѣ-
лѣдъ горѣ се селото сами дъмвѣтѣ отъ по бѣше обхва-
нѣтѣ отъ пламъцитѣ, а рѣда много осъгване вре-
мѣнитѣ. Много хора изгорѣли, души бяхме изпъ-
тѣ голѣмата часть бѣгаше на западъ и хванѣше отъ
нѣ сколкове и отъ тѣмъ помагатъ отговорѣхме на
четитѣ мартѣнци, ония малко души добѣрѣ се бѣхме
ме и съ мартѣнцѣ 1806 гр. обстрѣлѣхме и съ дахове.

Бойци от фронтовете и всички лица бяха обхванати.
Селото беше обхвана пламнало и пламналите високо се
издигаха, фенери и факли и много хора бягаха от
селото с ужасни викове и крясъци, повечето бяха тръгнали
отхвърляха към нашите позиции и стигнаха. Черната
маса се отдръпна от селото, хванаха Серафим от с.
Иванъ, когато излизаше от селото и стигна дружината
се не при похвати похитих душа като. или коза. Аз
да идем и Я покрасиме? Колкото повече времето
се мерна пламналите и с една бомба, която хвърли
ха в мерна запалиха и нея. ~~Когато~~ В това
време искара от Кастелския хълм бързо се движеше
от хан с. да селото на помощ. Едно изкоренено от
барутника беше обхвана от барутниците
и като стигнаха отвориха по Стоянов огън.
Нашите войници. поеха по пътищата на селото от
къде изгоряха бомбите за движение на голямо бяло
башибозуко към селото. Решиха отново да отстъпим
към 8 часа. всички чети се обрнаха на лявото крило
и към Сиделка. Бойе Стоян и Войводов отдъ когато ре-
шихме да отстъпим към с. от селото. Силен огъ
барба в селото обхванахме, на 1 к.м. разстояние
заехме позиция в окрайнината на гората. Аз в десния фланг
Тодо - центъра, а Стоян левия фланг. Помощта
получихме от отбрания изкоренено и изкара от ка-
нъна и башибозука. Другите войници сега бяха
изгорели в Кисово. Ние се приближихме на 150 кр.
когато отворихме огъня и убийствена сражение, ре-
ко почти сред обхванахме моя телохранител
Григорий Иванов Новаковски в преследването и
обстрелвания с своя револвер. ~~Бойе~~ Из селото отъ ми-
нера на пушката бъ ранен в рамото Васил Георгиев отъ
Щипъ двете още от другите.

Войводо заповяда да отстъпим, крия гората, ръка от
сражения, които завлъдоха турците бяха изгорели, в
гората горят сложени се изгуби между гората и гъсто
и малко продължително 2 часа. Ние решихме разпръсни
и в групи разделени изтъкнем от нея, спрехме се
в дерето на една бърдо, която реки от и-кръ Зелов
и него когато се изгонили високи и голи върхове зе некъ-
лонки на пътя. Ние можем 1 час. Времето
се Ореш хора бяха часъ от хората гонихме да се кореш
и мене от 15 души обрнахме да гакаме обратно другите
в гората и приемем отстъпването с нея.

[illegible] се отхвърлят и бъ-
дат изгонени от пределите на бъ-
лгарското. Пристигнахме между нашите хора в
[illegible] и другите бяха изгонени, обезоръжени и от обще-
ствата свободни и се заловя за работа, а [illegible] и хората
се [illegible] в едно. Ради [illegible] от Тополовград колибе
[illegible] бяхме в [illegible] на [illegible], от [illegible]
[illegible] на [illegible] на [illegible], [illegible] и
хора от [illegible] [illegible] да [illegible]. Посетихме
[illegible] [illegible] от с. Ново Кичево, [illegible]
се [illegible] в [illegible], на [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
и [illegible], [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible] [illegible]
от [illegible] [illegible] и [illegible] на [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Впечатлението срещу нас гранатата, щом се счупихме от гръбнака спрехме се в гората, която се простираше на почвата и запрефъ
дъ полета на ръждите. Полетяхме около 2 часа, когато се
увериме, че не идеме на върха и обходи се искачахме и между
да не ни видоха, продължавахме да оредиме и накрай се пуна
да ни предвидят и отварят. Нито ни видохме, сетне
това отсъствахме. Отсъствахме Дворецъ Ивановъ Бер-
ковица и друго едно момче, на почвата застани и бяр да
и видим когато ще ореше, оредоси фаш и чако на
следующата дерен се събудиме и отдъхна своето положение, на
безпомощно се видохме. Надвечер сетне дъ мушене контрол
гранатата и слизахме едно заедно с войника и бяхме чакали
На товара. Попаднахме се на пещи, на когато дръжаме хвъ
бъ от бреха пушки и вкарахме ни назад - по пруски.
Мислеха да чакаме, че сме виновници, от не помогна да се
лиши гранатата и ние се закачаме, войниците ни хвъ
во души, 2 на. Дръжа ни походъ самата лиш и реки
на гранаде на 28 той деня ние влязохме в Батак
обратно. Сетне тъва отправихме се в Батак и
продадохме оръжието и по гара отидохме в Пазарджик
и други места. Ние в Стара Загора пристигнахме в
София, тази одобрение дойде и на ярмарка в и остри
на 6-и триновски полк (на 3 дни) сетне изкоко дена, не
ярдитрихме в казармите на 6-и полк, а по сериозно в
Комендантско управление, сетне едно дъмане, на
2 септември излъзе заповедъ да уволняваме ни в
запас.

Сетне въстанието и смъртта на незабравимия войвода Хаджи Димитъра, Левски и стремлението за турсене
между ~~сърбите~~ чиновника Комитета. Ето едно страна Теодо
ров искаше да завземе мъжото на Китанчев, от другата
страна Радев и неговите адюранти Кара-Иванов и Мано
Цвъта. На едните и другите бяхме много симпатични, на
разсъдъка мак. дъ искаха да подпомагат своите лични
и партийни цели. Уволнените офицери и участвуващи
в въстанието, като чрезвъчайно това се обяснихме про
тив тъхните стремления, и по тая причина се за
почна една борба, която в резултат даде едно ко
митет Николаев и чиновете от страната на Радева,
и единъ малъкъ кръжокъ съставен от зап. офицери
и тъкачи, и на който кръжокъ за шеф лиловат
Ал. Бузуков. Епизодите в Русия на въстанието между
обществото сега угасна и всякакъв на това и не
интересна нито дъмата бяхме значително отпадоци и
двете тъ организации бъха лишени на подкрепата
на бълг. обществото, и симпатиите на

ето комитата-Николаев, затова тъй кратка постъпки
да помирение, на офицерите бяше предложено да обуз-
тайтъ едная бъдъ военния съдъ около Николаева, като
имат предлагахи и всячески заплахи за издирване,
но всичко това бяше отхвърлено. Кметът-майор на
Николаев, както всички бъл. граждани подкрепи
тияръководителите, даде на офицерите бъха от турмата
една сума от 4-5000 лева, която сума в едно отде-
лно се употреби за купуване материали и оръжие.
Часов от тия материали Николаев и Заладов биоха
в Цариград, а другите се предадохме на Тирн Ст-
ефанов, както ние началото на м. февруари 1896 г. Бяхме до-
шли от Цинско в София. На 12 февруари аз и Ст-
ефанов с единъ натоварен файтонъ заминахме за Кюс-
тендилъ, а по пътятъ той сам ни предаде. Впръ-
чата организация се спознаваше с нас и бяше пра-
тено комитата - Николаев.

Тирн Ивчев ми е съученик и в учението много бли-
зки приятели. Аз напуснахъ училище една година по рано
от него и постъпихъ в в. училище. Всеобщия наш фа-
нтазия тогаваше, той искаше и даде да постъпи една
година по-рано като такъв. По природа Ивчев бяше
честен човекъ, славолюбив до голяма степень, отчаян
егоистъ и голямъ партизанинъ на либерализма.
Като ученикъ бяше тихъ, послушенъ, добъръ момчетинъ,
съвършено неспособенъ да се изразява логично и лично
на пространство, затова на историческите предмети
получаваше лоши бележки, и бъдъ когато знаеше пе-
рфектно. Като себе си и като такъвъ имаше перфектенъ, безъ
никакъвъ сериозенъ вкусъ, предаренъ ~~с~~ръщнтенъ и
много тварливъ. Въ в. училище имаше много лошо по-
ведение, и то за непрестанно повече и лоши му бъдъ
в строя. Въ средния класъ, когато бяше насилено чрезъ
да бъде изключенъ, само аз съ помощта на фадфе-
бела не дадъ да му не вдигнатъ едно мотивирано
наказание, когато чрезъ в. учил. комитетъ да бъде
изгонъ завинаги. Това последното черта за нуждно
да кажа, на се го считамъ за заслуга, и да докажа
от другъ страна, че Ивчев не искаше да нападна военни
кариера, само не бяше изключенъ поне че той я обо-
жаваше и само сарнъ се обяви против другарите
си, това сбори на отъ това че военнъ бяха
настойчиви революционери, заедно и той сам бяше
военнъ, и като кръвъ Хворовци и д. подвиги, а
[illegible] образованъ, отъ чистъ произходъ и родна

[illegible] на [illegible] [illegible]? Из кои [illegible] [illegible] на [illegible] [illegible] [illegible], че се подават на [illegible] и повтарянето на [illegible] [illegible], между които на първо място е [illegible] Гоцре Петров.

Към м. януари 1903 год. няколко дена преди неговото [illegible] [illegible] е получено писмо изпратено от М-ния до [illegible] Малев с който [illegible] се отменява отпуск слабостта на организацията [illegible], и явно, че нямало [illegible], решени [illegible] [illegible] Да [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] и да [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Мак. обр. комитети да се [illegible] при [illegible] условия и да [illegible] [illegible], но [illegible] [illegible] [illegible] (tic) не [illegible] [illegible], а [illegible] в Македония [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1902 год.

Въ началото на това въстание отъ бѣхъ на служба въ 3. кав. дивизия въ гр. София. Дивизия бѣше заета за цитцешкитѣ гостни маневри, а азъ бѣхъ назначенъ въ офицерска команда за командуващъ временно на дивизията. Когато дойде да присегнатъ хората гувернантъ за въстанието, отъ София и отъ селата по Изгрев. Отъ комитетитѣ получихме много писма съ които съобщаваха подготовки за въстанието и ни молеха, щото да посрещнем пристигащитѣ на свойтѣ другари, които бѣха заминали за театъра на въстанието.

На 20-и септемврий, когато учредохме вечерта въ дивизия и бѣхме тръгнали за обратъ, фонтъ съ няколко момчета отъ Добричъ заминахме въ Софий. Сетнѣ единъ дивизионъ пръвъ се качи, дойдохме отъ Стоилово въ с. Бранковци, откъдѣ се качихме 3 дена. На 24 септ. вечерта момчета се отдръпнахме единъ подвижъ близо до Килерево и подъ прикритие на нощьта се обтекохме и въстрелохме, сиречъ тая хвалохме житоща. Въ момчета организирахме чета въ отъ чети по 22 души, начетъ команда Сарамановъ а второто азъ. Сетнѣ тѣзи тръгнахме за границата безъ пушки и съ голѣми мъки и кръвопи. На 1-и октомврий вечерта тръгнахме границата, прехвърлихме я и тамъ се обединихме отъ с. Бистрица, какъвто и бѣхме се приближихме къмъ нея и се въвлѣкохме обратно да си прибереме по-голѣмо отъ жени. На разсвитане пристигнахме въ лагера на Кадонк. Нѣколко се намирахме въ едно отъ прекопитѣ махали на с. Бистрица, а имахме Михайлова махала. Нощьта тоя обѣщо очистена отъ турцитѣ, на 3-и дошохме до на Сеча въ Бистрица, около нея бѣше тихо. На следующий день по вечерта на похъдоха силни дъждове и продъжа отъ на лагера 1-ви, въ подвечерта тръгнахме бѣгъ да 1-ви Западнатъ Отъ деня пристигнахме отъ Рилска чета въ Софр. Сръбинъ Дръвенъ съ няколко души офиц. подъ. Дъжаревъ, Кондирски, Кондовъ. На следующий день въ единъ часъ подъ предсѣд. на Михайлова заминахме вечерта въ комендатура на Софр. Стоилъ въ Сарамановъ - Кръстево. Вторъ 1-ви се изгрѣбнаха отъ чети чети: 1-ва Сарамановъ, 2-ра Момчиловъ, 3-та Дръвенъ, 4-та Софр. Стоиловъ, въ Зографъ бѣше съ Дръвенъ, а Кондировъ и Дъжаревъ съ Софр. Стоиловъ. Четитѣ се усилихме докато въ Чешка единъ въдохме отъ около 20 души селяни, а общото число въдохме на чети 250 души.

(Въ Стоиловъ се четитѣ бѣхме обединени въ Рилска да тръгнем и 1-ви ноемв. да се отнесем къмъ Дъмъ-Ка... [illegible] бѣ-ко.

На 5-и вечерта стигнахме близо до с. Марчево, на 6-и в с. Градево, а на 7-и бяхме надъ с. Сребково. Отъ нашето пущане добре видяхме движението на голѣми непр. сили по пътищата, на кавалерия и на много чадари по къщитѣ на Сребково. Въ цѣло това духотъ на селяните и чедата бѣше бодъръ и пръвосходенъ, сиреч не се плех не много отъ турцитѣ, които бѣше видяхме, нѣ не попадахо. Свободно къщи и хора одивахе по селѣ да хранятъ, а селяните не фанти дохождахе при насъ и се предаха обратно, като доноситѣ бехме нужно да хранятъ, извеждахе коалицитѣ да горятъ надъ с. Сребково. Разпръхме ги въ едно село да двѣрятъ вече на аскера, хо обсадиле едно мъжко момче, а тъ мехкото момче хвръ бой сѣдне го дръжло, тъ искаха да ~~на~~ отведатъ момчето да го видятъ, но нѣмало нужда отъ това, защото комуни е цѣлерна журнетарь кръвопролитъ и скотщина. На 8-и сутринта тръгнахме за Кюстендилско да тъ сами Кюст. Отоманъ, за когато казвахе тѣ че бил тамъ. Въ 8 ч. сутринта предъ Бръх Пирамъ, когато навлязохме въ пикетъ на рокличарѣ и бръзодъ забѣлѣхме движение на много хора, здравахме че това е Отоманъ, нѣ пчелъ се отъ тъ. (тая сѣтня е отпечатана въ в. Ръководна 1902 год. съ кроки и е продадена бързо.) Турцитѣ цѣлъ денъ не обитавахе съ заняти на пущане и чакъ вечерта само наближихме на 2-3 крачки, отворихе гъ отъ, нѣ бѣше късно, тъ не прикрепили на Кадъ отстъпихме. ~~На~~ Въ тая бой нѣмахме никакви убити или ранени макаръ турцитѣ да похарчихе много патрони. На разсвѣтване, сънъ едно дало и умореното движение, спрѣхме се да дочакаме надъ с. Градево въ едно нѣкъ гора. На 9-и вечерта бръхме с. Марчево и осрещнахме на полѣ на бъ гъ цѣло дето дочакахме при идването. На 10-и вечерта се отправихме за с. Бистрица. На 11-и пръвъ денъ бѣхме надъ комбинатъ и се спрѣхме на полѣ на сѣнъ открито мѣсто. Последнитѣ вечно видяхе. Чакахме да тръгнемъ генерал Цонева, нѣ куриерите не можахе да го намѣрятъ. На 11-и вечерта рѣшихме да се вратим вече въ България, защото вечни чети вече отстъпихе, а бъ цито подробно се спрѣтъкахе при това нѣмаше отъ кого да чуеш нѣщо. Когато вече се приготовихме на пътъ и още спрѣхме около Отоманъ, когато последнитѣ видяхе войска при моста от Кюст. Отоманъ чета и на сръ бъ цихе че Отоманъ съ 12 души бил въ Бръкова чакъ и да го чакаме, дали ще имъ кажемъ вече рѣшихме.

да си ходим и ако пка да дойде и бай си наш. Нали-
ние Ние да отложим заминаването, защото ръгрупи на
войската и второ корабъ по Ниховъ начин не можха до
бъдъ и дисциплината в черния военерие. Изнем-
щаването и неизпълнението на поръчката Ние
съвсем отпаднахме. Ние и Образцовъ наблюдаваме
отношение на нъкои да обратим, но никой не
отговаряше. Четирите ръгрупи, по пътя се отделиха
в тайно съ Франция, както идвахме ще Бъдем
и наскоро щяхме да сами напуснем, понеже ние
си бехме да тръгнем, само и ние наст. Соф. Отоянъ
който бъдеше в абонирано съ чеф и благодарение на
своята разтъпчивостъ и хладнокръвие съ който бяхме на
всичко се обичаваше скоро да бъдем скоро и
който бяхме съ приятелите бъ да знаем добре да
отпътуваме. На 12 отпътуваме Ние на Цариград и
многие пратъчаи и черни ни се разговаряхъ
всички по разни неща сядохме в Ресна, между
и о. Рила. Соф. Отоянъ, Бъдинъ и Дарев Ние
що можа чеф обидохме в манастира, прочетохме
3 дена сме тъ при о. Рила в хлебарницъ Ние
съ бъдинъ почъ се бръснахме и на 22 октомври
Ние пак тръгнахме на пътуване отъ нарядъ
на ген. Черчев и пак пак да бъдем съ черните
Николов, Пръмчарова, Бакиев, и Сакев. Сме за-
минали за Рила, а Ние се спрахме на сълъ, понеже и
нашето предложение съ Бъдинъ да отидем в Рила е
всички чеф се отхвърли, а се реше да бъдем в Дъбницко
ние се отдохме и пак се бръснахме. Сме изтощени
дрехите ни и пак се бръснахме. На 26 Ние в София, сме изтощени
отвъдно пътуване. Ние ще бъдем пак при Ние, за ка
Ние дали ще бъдем пак при Ние и ще
Ние никъде ли Ние никъде наказание Ние получихъ, остъ-
тъ ще ни изпратъ отъ заповедта да Ние бъдем.

Съдружие Отоянъ и Сугарев умрохъ изпитъ на слъдъ
годинъ, не приемаме по дъно по черен чорбъ от Съдружие Отоянъ
винаги изпълнъ, деликатен и бодъ чаи Ние, приятъ
отчини комитъ и кафе бъдъ на чеф, тихо и полекъ тай
бритъ работъ, и винаги обичаше добръ и твърдо. И в най
голъмъ минути на опасност, обичаше изгиъ и се сетеше, колъ
и в най голъмъ разгаръ на бой пак си е дръжъ тъй осо-
бенъ и умрох съ усмивка блага и чифа на устата.

Край.

Когато аньо Румянцевъ возвратяхме се завръхъ на 26-и октомврий бѣхме въ софия въ хотелъ „Мерроньо" между другите приятели, които дойдоха да ни видятъ, бѣше и Иванъ Вазовъ и Тодоръ Кожухаровъ, съ които имъ познайтъ и приятелъ отдавна время. Тѣ непрестанно съ гостолюбивостъ и послѣ дружество ни заявоха, че въ утрешнодушни да ни предложатъ отъ сграда на Дъчева и исковарт приятели, да приемъ и обида въ Македония въ хубаво районъ подредъ, които ни обѣщаха наши съдѣйствие за уютнение ни самосрѣдствуваетъ въ възвышеностъ. Сичкъ бѣхмъ разговоръ отъ и на единъ и другъ ние отказохъ, тѣ дойдъ по отдѣлно, като ние заявохъ, че приемамъ съ удовлетвие да бъда въ тѣхъ, ако сграда помѣщенство съ всички комфортъ. Инаа пъкъ съ подобни предложения получихъ въ добричъ отъ Вл. Ковачевъ, а учителъ Пантовъ ако ме покани, да хубо ми пишъ Д-ръ Рушковъ. Въ добричъ пръ зимата съ Атанасовъ се затхме да напишемъ 100 костюма въсрастнически дрѣхи съ всички други принадлежности отъ обмундированието и снаряжението, съ сграда-ватъ сами отъ гр. Добричъ и околностъта. Цвѣта ни бѣше да обзаведъ отъ голѣми чети прѣзъ идущата лѣто, единъ за мене и другъ за мене. Като свършихме това въ комитета пъхме Цончеву да ни осигури 100 мини. пушки съ патрони. Цончевъ ни отговори, че нямамъ пушки отъ насъ бѣхмъ на разстояние ни прѣзъ дигнитъ зимни дни и поръчахмъ разговоръ съ Атанасовъ за планъ на бѣдещето ни участие въ въстанието, другия ни сутринъ ще ме може да се обиде въ Кюстендилско и Солунско съ чети съ параходъ. Мислѣхме да вземемъ Дрянковъ и още нѣкои офицери, на трети сутринъ ме да бъде готово, и дойде ако ми пишемъ бѣрзо да ни отправимъ знамо. За тоа ни знаемъ и на Цончевъ ще пишемъ, като се отдалечахме да не ловъ нѣкой писмото ни. За реализирание на горѣ тоа пъкъ мислѣхме да поръчаемъ следующото: анонсираятъ хора да ги събереш и изпратимъ въ пунктовъ, Разлог, Варна и Бургазъ бѣрзо да ни отправимъ цвѣта, нарисанитѣ оружия и обувки обковани въ сандъци като срока приближаваше

да нѣкой Сръдецко парки гръбе да кажѣ Императора
ха да се предадѣтъ и да хвърлѣ да тѣва цѣлме да си-
ечемъ обѣзданаѣ орѫдие да Ни изпратѣтъ отъ Софи
въ Варна, чаѣ въ Бургасъ. Но тоѫ начинъ ако утѣвеме
да бѣгнемъ въ пароходъ, щомо можемъ дарѫжаемъ и
отлетѣмъ въ Архипелага, ще окупираме пароходъ и
ще го застанемъ да Ни предадѣ на нѣкой точка въ
Хаджи Ибрахимовѣ островъ и въ Бургасъ го Кострѫ.
Прѣди да приѣмѣтъ ваш исмислѣнаѣ на тамъ пристанище
ния сръдъ ни м. мартъ 1903 година да обѣзданѣтъ жѣ
Но понадѣ тѣхъ ни отговорахѣ, че не 100, нъ мало лица
не мога да Ни доведѣтъ въ пристанѣ Бургасъ. Втори пѣтъ писахме да повелѣтъ имъ, нъ по-
лучихме пакъ категорически отговоръ. Причинѣ на от-
каза на Императора бѣше, че полицѣтъ строго прослѣдваше
и тѣ въ тѣва лоша врѣме много материали прѣдрѣ-
вѣлме бѣха конфискувани. Сѣдѣ тоѫ отговоръ оба-
вѣме Ни да се отказемъ отъ своѫ планъ. Тѣгнихме да
минемъ вѣтрѣ по сушѣ. Готови на всякъ-денъ дѣсъ
разрѣшение се отдѣхме въ София. Събрахме се да рѣ-
шимъ що можемъ ли да направимъ, и сѣдѣ нѣколко събра-
ния въ хотелъ „Царь-Освободитель" рѣшихме ази и Бо-
ванчовъ да образуваме една чѣта за Кукушко, а Стамаровъ
и Сарафовъ друга за Ивановско. Стоиловъ обѣщаа, че
пушки има и ще Ни даде. Тинтора механтъ и радѫщитѣ
орѫжия отъ София со сѣрци, ние съ Стамарова бѣхме
да се крием, а Бѣрнаевъ и Сарафовъ се грижѣхѣ
за приготовленѣтъ. Сѣдѣ нѣколко дневно кроение и
горене, дохождѣ Стоиловъ въ дома и ни съобщавѣ, че
и тоѫ планъ пропадѣ, тѣй като орѫжиѣтъ ни било кон-
фискувано въ г. Сливенъ, затова ние съ Стамарова по-добѣ
да като не сме ни покъсали въ бѣгатъ да си бѣрнимъ. Ивано-
въ какъ да се прави сѣдѣ тѣва и ние изпратихме
послѣдѣтъ, за самоволѣтъ ни отчуване, дѣйлатъ не
Ни дадѣхѣ, а Стамарова го накѣхѣ съ арестъ.

Когато бѣхъ въ София срѣщохъ се съ Ковачевъ, който ме
съветваше да приемѣ да бѣгѣ отъ имотъ на Втрѣшкаѣ
и когато се отворѣ бѣга да сѣмъ си работѣ както досѣ
тоѫ Ковачевъ, Бѣрнаевъ и Сарафовъ. Бла-
годарѣхъ му за съвѣта и му казахъ, че при тѣхнѣ непостоянѣ
Бѣгѣтъ не мога да работѣ. Тѣва покъсване нѣкъ сѣмъ с болъ сомнѣ-
нѣтъ между Сарафовци (Бѣгнѣ) и Втрѣшкаѣ и нѣмало че въ стѣ бѣга отъ Сарафовци и Втрѣшкаѣ
нѣкъ и отворѣ, а всѣкъ отдѣлно на сѣгъ Императора ...

~~1903 год~~

Ковачевъ Ваня пръв пъть бременъ отъ майка си, но покойника Войдо и отъ своя Щипски районъ, говори ми да сакрисирамъ му отъ Щипски Карбинци, исповяда, че е слаби съ другарки и тяхно хора сме...Куда ще, не знай ще поне возей отъ французите да-да се сръбе претежкитъ за войска.... Сами тока мислятъ и Великия! Другъ Черновъ не знае, нъ обаче му послѣ нашло подвръдствъ единствъ въ мислитъ на Ковачевъ и Вътрешни. Изпрашитъ французоха - викащи, а викалитъ - трахнаръ Вътрешни бендоти фалити чери по дебоко и повече кръвъ изтрохъ борбата срѣщу отмъстителъ и мисъмъ кръвъ. Доход. е французъ ими.

1903 год.

Кои краи на м. ямет заемаха за Софія викаше за сметка по Столиловъ Щипско. Въ отдѣлъ много работници, дойдоха при да изуча работитѣ по тоя годин. Нашъ борбата на самата мѣсто. Въ Софія имаше три души Ц. Ценчевъ, който бѣше единственъ наш покровителъ и мрачъкъ за сътрудничъ на въпроса и относително дѣйствитъ дѣйствия... ~~Ко~~ Въ едно свѣтлание, то Ваня ~~ка~~ ко, въ хотелъ „Царъ-освободитель" съ Ценчева и Протогеровъ азъ ръцкихъ да заемна съ трвара чери, които се готвѣше за Вътрѣ. Тоа чета се готвеше отъ Ботушаловъ, въ спредъ Ценчева начелитъ и трѣбаше да се даде на офицери, сами Ботушаловъ тоа предалъ, а за послѣдъ Ценчевъ и Протогеровъ ми го трѣбъ ~~ха~~ за благодѣрение кѣщъ. Слѣдъ обѣдъ Ботушаловъ дойде въ хотела при мене, прѣдстави ми се и зайти ми че какъ фой фока и вечкитъ момчета ~~се~~ радватъ, че имали чередъ. Слѣдъ хара го разсѣтнах за какъ работи ~~и хара се~~ ку казахъ му да се приготви за пѣтъ. На 5-то заминъ съ трета зарамара дамадъ заминахме за Радомиръ, разрѣшихме ми отпуска всѣ Ваня се сбрани. Затова никому всѣ не се явяхъ и никому не обѣрдахъ за тамъ си. Отъ Радомиръ съ сами карамитъ, които ми нахрай поновдитъ на 2-ка кѣщи тѣхъ, заминахме за Бунтица. На пристанъ всѣхме въ градотъ и колифорски говорѣхъ не запѣде въ долитъ на Иванъ Китовъ дѣ отъ осамахъ да се крия. ~~сами~~ въ прозъ нощтъ дилигенъ ми сбрахме гиреи мирахъ до ся видъ въ Блато Лозарово

кайто не отвеждаше да не фиваме в Разлога, понеже идеше
да ме приемайт, особено едно момче с мене с Бонщу-
нов и Бонков, за който ми говори много работи, които
ги компромиширайто пред властта. Въ тъй крѣме Сара-
ковъ работѣ съ чорба си се завръна и заптиите, лево фа-
ниръ съ вратата, наши чаши вѣрвѣ не оставаха почти
никакви, вѣрдиштѣ се радваха, аз чувствувахъ се поло-
жението е сериозно. Наредъ само може да се отчае, ве-
рата трябваше да бараламъ съ мислѣнето на градината,
обаче изваждѣ на Бонщунов, че вечерь почти бяло сурово
излѣзохъ вѣтре, трябваше да се пише въ София и чакъ при-
фигането на доста вѣще. На Стоичевъ говорихъ да бързо
попадне той съ разпоредѣние. Той Цачевъ отговорѣ ми
го вечерь изкрайтъ, а пакъ въ сигурнѣ още трябваше да е
чака. Той сериѣ оф Бунтуза беше нашѣ помощъ за
Бает-Сапарево, кѣдѣто се събраше чорба. Въ селото при-
фдъ вечерь съ Стоичко Ивановъ 2 дена да уредимъ въпроса
за храната, защото Т. Карчъ вече отказваше да дава.
Когато пръвъ при чорба идѣ с. Сапарево заварихъ цѣла
сапиарня. Никъде чаша горѣ, както се изваждѣ Бонщу-
нов въ София вѣмаше, имаше хора гладни, които мислѣхъ
само за своя сромахъ, и ако предложѣхъ да ги храним
вѣма да помислѣтъ за вадъ вѣтре. Отпратихъ хора
оф Бонщунов бяло вечери Разлогски охолъ 25 души оф
които 15 души само Мюрдѣлии. Той контингент малко
дошъ подобно на Гръцко палачѣнето. Пушки, дрѣхи парци
и други мизерии за чорба работѣ вѣмаше, затова
вечерта писахъ на Стоичева въ Бунтуза, който остъ
два дена дойде, като донесе покой фесфи съ себе си и
съ него и едно чакъ Антонъ Вимпа, за когато
Бонщунов ме убѣждаваше да го не приемам, защото
той на обичъ други вѣрхъ и не бяло доснадѣжен.
Бъдещето обаче показа съвършено противното, защото
Антонъ Вимпа отчети имѣто на той чрезвъ и тол-
фиенъ чобанъ, който начелникъ на чета, а Бонщунов
конницкарь каквѣто си бѣше хайтѣ направѣтъ
си по гимнаста, който си предсрѣдѣваше за пушки въ
бой при с. Пирин, който съ своята гимнаста спрѣмо
оф 200 крачки поборка на смѣлъ и умѣнъ плѣнъ на
войводата Лефтеровъ, който добѣтѣ пушки за чета

пропуска дъщо. А в дъ ~~мъ~~ при с. Бъзица моде самата
граница е прокопана от своите настоящи заптие по непри-
косновен аскерь(?) моль аскерь в Бъзица общо запоми
ото по дадрдъх от гарнизъ в Дервент — непроминьо. раз-
возкой аскери ото с. Бодрешица бадейки свободни в
Дрдъм моде пропусъ. Нашиятъ гаф в с. Обидъмъ.
Смаемъ хаф разправи да ни се даде орбуна отъ
с. Раза и други ореди работни хора да се подготвятъ, колто
бъхме на самъ да Бомушаемъ ни хаф следующий:
Аманаолъ на Бомушаемъ не се добрбъ, фой е самъ
и работен чобъх, в Дрес злоупотреби 1000 лева на
образованията, на бъдъ дума изрече и се хвали и пази
даже заедно с сиромашиятъ. Добрбъ се пакъ на Бом-
хаф, хайро е по добаръ, кафъ другъ това бъх дисрете
да ни хаф добръ Смаемъ. Аз благодаря за избора
на Смаемъ, но нежелаях ме отпаемъ е, че по-рано
не ни кажа това, да-да знае е какъв чобъх сбрбъ
моята добрата слава и добаре на общо на колко сме се
подвели да сигра спорено ежиемъ е. Смаемъ е отиде
и аз бъх доволно дене, когато бяхме се приготвили, и кога
Бъгарите доволно угрожени по нас до миналото
Ста граница, на 22-и сутрин бях да отидъ подробно
бъдещия да пътуваемъ в турско.

На 22-и сутрин Бъгарите от Рилски манастир бяха вече дошли
на общо, кафъ се фотографирахме, ~~помалко да~~ и кафъ
бъдохме до самъ сгра кметъ за Бъгарстъ и подъ-
Ненчовъ, който тоже е отдена, заедно с бъ Ал.
Попчев, Божко Мачев и Матуш Тодоров, бяхме
други 8 Бъгарчета, приятели за граница.
Когато бяхме бъхме се пекоме ста Бухчеф и на самъ
мина в пунктъ дъ тъхме за мина, Бомушаемъ
е под куршум умрешиха се отъ едно обарени отъ,
когато тъ ни удрбъхъ че бяхме гадари, на пекаха
да минем тук, а по Бъгарчета. Обаче дано бъ бъхме
ни минъхме се на пръсъ и това тъхто по Бъгарчета
се со дрешъмци, умрасъ сръ, бъгари и дъжд, имаше
гъ, бъдохме ста Великово, мъсто удобно за миене
отдъхнъ мокъ бяхме да бъде 12 часъ пръз нощъ
е пекъ поеъ да мина, между насъ се заведе голямо
орбъние, пекъ де ме удрби да минем пръ дъмъ

камъ, но азъ не се спасявах и направях пръв да мисля.
Беше дим колабинъ и фасулени супи се и такъ
множе граждани надъ стоколевъ трябва просто
без ножовъ изгинаха. Благодарение на въ момента
Бъгчевци, които знаехме мотивите, кой по какъ, кой
бозъ какъ Кио можаръ и фрасирахме изнасяне дъ
жъ и гроби. Да се скрие се черешовите въ гаража
На Бъмчаджа мотоциклетъ на 1010 крачки отъ трябва
просто, защото не можеше да ни бъде, а ние съ просто въ
г високи виражи вентилъ или движенъ и разтоварени.
На следващата вечеръ още преди да се мръкне, пристигнахме въ
с. Дрангиза, откъдъ нощно часово движение се черешовите
на 2 часа отъ селото въ гаража, още сутрината нашъ патрулъ
Михаилъ Георгиевъ, който бъше родомъ отъ с. Дрангиза съ 5 момчета
въ селото съ писмо въ ръководителя и за храна. На 24-та вечерта
Кметъ въ се върна, като донесоха малко хлѣбъ само, а съ тъхъ
дойдоха Бъгчевъ съ гаража ен. (мотоциклетъ) Бъгчевъ не удобрявам нашето
идване и Ни предложиха доброволно да се въртим, защото бяхме
малко и др. азъ му изразихъ че сегашъ момента е най важенъ да
знаем и че азъ съ народа ще се свързвам ако въ Ни не искайтъ
скарахме се Той Ни каръ и азъ бъхъ принуденъ да го заплашъ,
че на сила ще ги заставим да Ни ~~приемат~~ ни приятно. Сетъ
тъй скарвания той сроки по възелъ и дори тръгнъ се да ни
помаса, но видяхъ че тъй не го правъ искренно. Между
тъхъ имаше единъ фанатиченъ комунистъ Георги Варлъ - просто
гръмнъ въ гаража ни въ сградъ много по интересуванъ отъ
Бъгчева и другите. Когато азъ бъхъ отъдъ много Бързо въ
рокаръ пръвъ решихъ да се мъ сами, той Напори случай
бъ да го видя да ме пресрещне и дори питахме пръдъ
гаража отворено Неочаквано и повече Ноемъ тръгнъ
Кметъ на селото Бръзо го въдъ да тръгнъ. Той
ме пъхна да стоим и насамъ да се разговаряме.
Разказа подробности за Бъгчева, изказвайки се радостъ
че сме дошли и ме удостои че азъ съ се срещна че
Мисъ що ще се разберем добръ, повече Мисъ бъхъ добръ
човекъ. Въ душата на тъй момчъ Напорна вечно
бъше изрина. Мисъ азъ грешъ, и и пиехъ, но въ
нея имъ нещо се Напорнъ и то по причини аз
мене добръ изглеждъ. Не вярвах да не се е научъ или
да е имъ доверие да му се сърдъ, защото казваше Бъ-
гчевъ противоречъ на поведъ и Въздаде? нарочно по и му трябва
тъмнъ.

Бонапарт напълно му вля на Наполеон отъ страхъ, поради
ха да вижда или въстания да правятъ или да се вдигнат
народа и роднинах по времето да въстанат на е онзи, на
чалъ имал е чрезъ агитациите и подготовките за
въстанието. Бързо на кервоха да отиде въ Кюрда тамъ
ще не инструиран родственик, кръвта ще имали въ предпо
ложения и друга и ще го заразвали... Бизел или и кервоха
се въ Кюрда ще подуваме, колкото подуваха Кюрдъ и ние
Кюрдъ ще не съгласятъ и даже ще не предадатъ. Бо
напартъ не съгласи войнъ и даже ще не предадатъ. Бо
напартъ хитъ е разбрал фалъ народа и обвинява
ниетъ на дворцовете не и ценят и въгдаре ще изгубятъ
да се инструиратъ като нещо го дишеха. Ако вие сидъ
кервоха самохвалства на Бонапартъ и кервоха да отиде
кам Бонако да изобрази Мисиъ, при тъва тамо по
ръка времето тръгна известие, че французите отиват въ
Бонако и ние бъхме да отидем на помощ ако е
нужда. Бизел, който по рано предложи да се въгнем
сега само подкрепи това мнение. Бонапартъ и
всички имаше съ много изключение направено въ Кю
рда, ако той отиде въ Кюрда не изобрази приемъ пъ
отиде въ Дурами-дере при Бизет, ще ядем бъл въ
и др. центрове или нещо ще стане. въ Бизерта, когато
Бонапартъ кервоха и имаше устроени ефекти за храна
и когато онде времето за въдворяване ще видим вече се друг
читъ, защо ще можем да се научим на Бизерта.

Най сетнъ до Кюрда се съгласиха да отидем, сиреч
вечерь, когато разбрахме много приятели въ Бизел и
гарата ни въ Бизерта нъ да дрезгаца, а ние за Бизерта.
Надъ Бизерта справяме да отдъхнем хора, които ще бъдат
въ гарата, между подчиненит попадна и Антон Попов
който сам поръча, Бонапартъ не иска да го пусне вече
орие на нива нъ даже живъ да отъдъжаваше. Малко
по Антонъ изрекъ мнение за отиване, въ Бонапартъ
съ авторитетъ чи знаем изгаряе на го изобразяваме, реши
куда Анне изгаряе въ Протогерова, детова го щеше.
Грижа против Протогерова Анне общъ да отъдъхнем,
Бонапартъ отиде въ вече въгля ръкавицата за скъпоцене
ата въ Кюрда и на слободната заранъ сборъ вечери
и когато го оставих да тръгнем ни пръвъ изгаряе гара
Бизерта, ще съ поканихме мъжете, които ихъ да не пъвъ

ще вреди в Мирно, а тъй като фалитът е Батренково да се вреди.
Отгоре чрез единомисие цяла фалшива да не си изравнява
и че ще вредите фалшиво имъ кара, а на Батренково предъ-
дохи да нека изменение и да даде разрешение обвиняемия на-
за Кенгрдъ ще бръщи това кафе аз заповядвам. Бъ-
шаолъ дизелъ и убитъ мъжко сраши с нъкъкъ гъчъ-
фарди нека изменение и така се трае нова кайсъкъ на
хамидие котелъ, кафе вечка мицъ бъще горъ крово
да кипне отъ тъй отъ ~~[illegible]~~ обръ Бръщаново
и Бъткъ. Въ бъмъ изгорено да нашъ грифчъ
продъжъ обръ вкъфрение, историка ни храна ва
мъбъ, мъ сесъ одъха да ги видъ и аз се
отдъх на бъжъ горъ за самоотръвъване...
Макар в тъ съ да ина трудъ и аскъ, нашъ въ кафе
безпокъ въдъха и изъдъха и въ пръ вечкъ бръме
прекрасно тихо и изравъно въ една гъ дъбъ
ни с ини и пъ тъ по кафе работъ помагат
бъ да ни изгодъ. Сесъ два дъ ино прекрасно бъ
добъ тръ, разнесъ ни с сълнъ се водъ
мъ мъ бръ въ да изъ, отъ се
бъ от сълъ да от въ, отъ ини
ръ и за бъ дъ,
Якоруда! отъ да гъ – вечка тъ
да нъ, мъ добъ съ изрътъ, а нъ
Якоруда окръ нъ въ 1895 г. кафе с
ръ, тъ с. Всъ на 1 к. м. от сълъ
до казъ въ чъ, нъ въ ини Батрен
ин и бай Томе – кафе скръ с зъ бъ
бъ що въ кафе и – съ
ини Ни г-н Пръ! въ, че аз то
що въ да – дъ по ръ
въ въ, че ин ин от Ген. Из
да и ръ и с ръ и да
ни въ за дъ на въ дъ.
Ръ въ въ въ ни, ръ ще въ
от въ, съ ръ за то бай Томе въ
ръ ръ литература, въ въ въ за Батрен
въ въ, въ ще въ въ въ
въ въ ръ и ръ се от
ръ, а въ за Батренково ръ въ въ
лесно(?) ръ Народно въ ни се въ.

Установихме се тоа ноќе на 28 јули на подножјето кај се
продолжа за нас Бајрушов и др. мекорт и ранити, пратени од него
тајно, ~~на~~ до Аргедов, на следниот ден Кочо-подножјето (
ден додека и повеќе 5-6 к.д. имаме и кога ќе пратеме писмо до
и обвидаме да ни пратиме храна, сами да не сфатиме
повеќе до сонце, а да дојдеме по далеч. Казаме луѓе ќе чекаме
храна, тогаш ќе се мачиме. Непрестано чекаме и на следниот
ден - Никој не дојде, тој ја подигна прашањето
кога Б-ново продолжаме пак за Сарај-дере или Белорско.
Е дојде пораката да останеме кај мене и веднаш пратив, а Б-ново
е дојдено да се врати и под претекот да организира
работата околу чарковите и вагоните невозможноста
е да се крене да се оттаде. Првиот ден се сетивме. Ние
последниве земи, е бој од мене нема да се дојде. За чекање
повеќе беше безумно, затоа се пријавиме на по далеч и по
безопасно место. При тој случај Аргедов и мајорот
обратија на Ивон Фанков, но тие не дојдоа на состанокот,
вечерта, и обвидоа на другиот ден. Ние веќе не можеме
И тие пак дојдоа и ние веќе тргнуваме, сега
веќе веќе се разговара за пресретнување на Б-ново,
потврдата содржина и кодексот на бој толе Бакалов.
Решивме да се вратиме пак во Белославенската Бојница. На
.... вечерта се отправиме, за тоа, истрајуваме ние
во Бојница пак и пак, додека веќе во пробиме, дојде на-
чинот трајно зајакнувајќи се и помалку
по 1/2 ока шеќер, за кој раководителот
се отиде, јас му одговорив да не дава подобро
на тоа подигна дрвото целокупно Ал. Ботанов, Б-ново
и, другарите ни пратија. Јас бев во заробеништво
~~На~~ ока захар и дојдоа трајно сами луѓе, кај ние
пушење за чај, ~~во~~ тогаш јас ова употребувам
од Белорско, но големата чаша од кој го одгодоа
На кој бев и дојде да го пијам. На 2-ен ден во недела
се пријавиме по близу до сонце, поради него дојде
беше веќе од вечерта и не можеме да ни донесат
около 10 жени Срби и луѓе со пити, торби и под предлог
не дојдоа да пијат, кај сонце покрај чадорот на ме-
кај, кај и прашаа, е по сите луѓе да помирите, додека
при нас тенаки отиде, и можеме да ни цеслрета

и да видѣто бисерки аскеръ, както не нарѣкоха. Като пристигнахме
нѣколко часа при насъ пак обядъ си обядохме. Вечеръ пак
имахме разговори, ~~като~~ за здраве, и подигравки отъ Бончевъ
и Попчуловъ, рѣшихме да се разделим съ по-по-малко и
да се сборим отъ тая несгоди, на чиновникъ Попчуловъ пак
дойдѣ да ни отнемат що тая рѣшение, като кажа, че ще из-
чакат двамата отъ нас разбиратъ Шокефа и Иверъ отъ Бѣлица
а кои ли бѣше не добръ отъ другитѣ Байчинъ Мурдево отъ
Мъгленъ бѣше чакъ може би нас разделени — отдавна за ще-
ки отъ лютенъ комрецъ на смѣртъ. Вечеръ дигнахме и ото-
ранъ бѣхме пръвъ Кецифа, обичайта се обдържаха на
дрогинки пѣнъ, и нейдѣка, тъва не можахме да ме за
довели, стигнахме бѣше да се нейдѣто вечери, аз съ
Бойко Кичевъ единъ отъ малкото чорбаджи хора, изпратихъ
а тъ бѣха и другитѣ двамата Антонъ Комсата и Малинъ
Тершинъ и съ още нѣкоко души се отдѣлихме съ пръвъ
да обядъ въ с. Дрогиша, а въ следнитѣ мисли, за кетто
ни остава, тъ ще сакаме помощ. На Рила и ще се вр-
натъ въ Бигорск. Отидъхме ние да ние изпратим храна
съ една душа не ние сегадинъ обкрито, че се обходвамъ
отъ комендантъ на чифта. Спуснахме се форсирове-
но за селото, надъ нас въ границата се срещахме съ
много хора, които дохме за руши, а ~~ft~~ на наш въпросъ
по турски, отговорихме — пръносвачи. тъ ни казахме
по ранно, че не сме турци, всички почти бѣхме разбрани
селяни, които отъ граничарѣ пръносвахме материали, пъ-
стъхме на 2-3 пушки. Тъ ни казахе, го имало въсрѣщане
въ Битолско съ много пръвенски рѣбѣли, които тъ
искренно вярвахе, думатъ ние бѣше много високъ, а пръ-
насянето на оръжието и дирянето до селото и въ
селото на пръносвачитѣ и чедитѣ пречаше на на-
зоръ никакъ пръпазворъ, дрогиша бѣше обвено въ
военно положение, що въсрѣщнахме, руши не сѣдѣхе
де водятъ. Изкрешихме се въ една кръчма, отворъ
земна курнеръ що които изпратихме пристигнѣ ни
що по ранно рапорто на Ген. Цончевъ за положенѣто
въ Рилско и манъ мисли за бѣдещитѣ ни дѣйствия....
Пиехме и говорихме тамъ, Попчуловъ, като чули и ви-
дѣли за пръсмѣхвѣтѣ пристигнѣ, че Цончевъ е на гра-
ницата и много души чети що нападатъ, вече не мислѣхме

за Кръстаче и за Дедовайо никакво нещо ни много мъ-
ко и страшно, че много се тревожи не моето мъчение и тяхе
закъдзитъ ни, и с Бояхъ отъ друга страна пълни на
Цитава пълна и хайто се отъкъсъхме отъ моята мъка
объсъка съ тъхъ и мъчефото. Постепнъ свършихме на-
хера пътъци. Нагорътъ вече въ пещерата и Бозев, сега се
срещахме по любезно, хайто разлъчение внезапно се
отъ радостнитъ чувствия, ръцъхме да видимо моята
чеда утро вечеръ и съ недоспитъ чеда чръно над нощ да
отъдемъ да Бъгско и Пирина изхъно товара съ мореника.
Когато не следующия день по голъмата гостъ отъ недоспитъ
голъмци бъха при мене хорошитъ свободъхме да се скрътъ
чедитъ, дадоно отъходъхме нощ продъжитъ въ сел, сеснъ
одъдъхъ и си почивахме, сетнъ хайто пак се обичъме да
Мехомия. Чудъ да тъй ръцъ Кинокъ не можъхме да
изразъ за силно щото и е обичъно на комшъйски
начинъ... ~~Следъ день ние се отъ~~ Нагорътъ на обръщъ
„Дабо" единъ голъмъ дъбъ, хайто бъше отъдъвнъ съ сбо-
ръ пръстъ вечки бъхме съ сбрали, чакахме изгъститъ
конце и моята чеда да пръдъхъ, и недоспитъ не бъ-
дадоно пишитъ не можъ да вечеръ да получъ, и
и замиравамитъ съ одъдъ, бой хайто потрогитъ конце
не изтрие. Вечерътъ пак въ с. Дрянца въ друга къща
по хубав, хайто прекрасно сграждъно по добръ, на сле-
дующия день 10-ти войника мъка отъ селото за покръдъ
и си видехме отъ пръстъ, и бъ отъмъстъ съ новъ-
дени нови кръвъ, отъчаен бъз да подозирътъ се селото и
нито съ комшъ. Следующия вечеръ чеда и Бояхъ
пръдъхъ на „Дабо" и пак не замиравме закъсно на
бъло горо, аз съ половинътъ чеда и Бозев одъдохме
въ с. Д. Дрянца а Бояхъ съ другъ половина въ
с. Дрянца. Въ Д. Дрянца влъзхме въ къщъ на попъ, ра-
зговорихме 5-6 души отъ мъжетъ чеда, между които
бъха Мехеровъ Кого и Дорджовъ убитъ после въ Кръстъ
Мехеровъ е интересенъ фиш въ всъко отношение, високъ
внушителенъ, оригиналенъ и фантастиченъ, високо бръчкъ, тъмъ
кожа, брада хайто едвамъ мъ изпъкъ тъй, турски-
арнавутски костюмъ съ бели порти шарени съ гайтъни, и
съ оръжия отъ всъдъ. Свири прекрасно на тамбура, говори тъй сладко
дружно и умно. Съ него на тамбурата му прекрасъ ръка

много весело минало времето на Дунава и морето. Скоро всичко свършва
и ние много скоро трябваше да тръгнем обратно
в Мехмедия, защото тогаваш от Русчук на Сливница, всеки
чакаше се от минутата до часа, на следующия ден
беше ни съобщено, че ще дойдем за Бургас само за няколко
дена и нямаше да го пропуснем на Цариград, де му видим
целия двор в военнолетен костюм, който имахме, в който
бяхме се венчали. Колкото бой мръсни, толкова по-весело си
прекарвахме под палатката и се радвахме, и бой бяхме
млади и разглеждахме английски по Дунав градовете отпреди
війната На Карлъ-Мерхе и др. гръцки. И в тоя само
имаше много черги и отвсякъде се обвирахме. Накрая се изпра
вихме пуска до черкадата обратно и пренощахме в Ал
за конете товарени и до другия ден тръгнахме обратно много чер.
Ние пристигнахме На Дунава по военному, изпрати
двамата, арнаутите, пушки, между конете разстоя
ние, а по другите кервани и ние в резерв, задоволи
ни инструкциите Изпратихме пътуване и тяхно пре
ръчано. За обеспечение фишека не могъ да се говори, защото
е невъзможно, конете паднали, товарът паднал или се изгубил
спаружи, говарето и пр. и при Ней можеше бъдещо
изгубихме да бъдем цяло, и другите го имат да кръвно
Имат да не пропуснат нищо, ние изпратихме нелъжливо
Ораде, минахме по хубав мост д-р. Бенд, с изчистено
и слава Богу Никой не Ни пръводи. Едвам ли не умрях
цяла българска артилерия да трябе море да се пренесе
в Пирина бъдъ да пристигнем. Когато стигнахме
под Бенско, посрещна ни Войсковъ, бой ме покани
да обядвам в Бенско фаъ нощъ, аъ се съгласих, кой бе
само Божко с мене. Тръгнахме хода на Войсковъ, че
ако сериозно нещо с мене ще обговорят, а утре вечер
ако по сих се вратихме, бой ще стигне, че ние прочие
заедно ще ходе с чергата в селото. Едвам Тръгнахме
да не се безпокои роднина да мене, защото живях ли
бой не е подобро от другите, когато бихме искали да не убие.
Черт и шеренгите замиохме да Пирина, а ние пръв мъ
сдрт с моите мъки стигнахме Бенско, които пренощахме
Ние вдвоем, пазрица мой носи се докоснахме до отдалечения
къща, в която беше нашите мой Мария ни обрадва
и ние вечерахме, и вечерта легнахме, защото бяхме уморени
бяхме стигнали до обяд, когато не обядвахме да обядваме.

Беше хубав обед, всичко от картофи и по едно парче
агнешка, около една четвърт ока, които едва не изворанисе
защото всички бяхме го дъвчи, се отвлекохме в спомените
-ата до си поговорим приятелско отпуск. Во тъмата вечерта
бяше тихо, освен гнетата-фонтана и едно момче и едно
двама хромери, които пръдаха и дохождаха с лисии на
товарени кто Вацаровъ друг тихой нѣмаше. Мъчерта
беше тъй се предложиваше обо най щератитъ си хора
Вацаровъ мислеше за едно водно пъдци, той бъдещ
агитатурка вечно чиу се подмислено и с вечно фой
се разпредеше. Той мислеа подобно на Сандански и
черно-пъсъ за всичко сфрашен. На бурдуг не е сбор от 26
годишен стрелец, антитаричен още на кръв поеде по
природа най родолюбив говеж. Другите окръг ние все
млади-хубавци най големи пъдци. Ето на кеши
ръцъ бяше повтрене сядбата на цъкъл разложи ранець,
бръ хора обтегнаи с тонкова мегранчена влаг и бидещи
сурови и вентрорудоли мъжете да си предложите
кеква зло прилъгваха на народа и на делото. Аз
още не ги познавах и нѣмах предложение за тъй
душевни качества и умствени дарби, но още от кръв
поеде и отъ нѣкакъв дъмъ, разбрах че имаше работа
с млади хора, а мене ми трябваха да се срещна
с сериозни, които ще ме разберат и от които ще
мога да науча нѣщо вредно за въпроса. Когато стигнахме
вече, срещта завършена и застоялото единъ вид се
открие спрей тъй аз се обърнах кажи вечки с въпроса
да се запознаем l-za, последвах запознанствата.
Между тъй пирах и ние ли още други да дохождат
отговори Вацаровъ-нѣма-ами ходах на ръководителя
и други по вътрешни сметки не е свободно, хвъ отговори
ние сме ръководители и вечно. Аз осмелях сметка, но
трябваше да ги приемем. Тъй кажах да почнем: Вацаровъ
ми зададе въпрос-защо дойдохте тъкова рано? още
не е време за разбрания, ние не мислихме да пъдиме
скоро. При тъй прибави ние с радост се научихме
за какво пристигнахме, впрочем предидъ мисъра не бъ
свободно, но ни попрани тъй-вечерение обръщенъ

че съ насъ е дошъл въ компромисъ лично Бонуша-
ковъ и Бонковъ и ако не бъхме ние тъ щъхме още на
първата дума да бъдем изпратени или убити. Е Бонкова
казва, че той когато бил въ Мелеонъ фанфаронирал нагъ
на комитета и събирало пари, които злоупотребявала,
когато бил щастливъ, успелъ да избяга и спасен. Лъ-
мислихъ, че това е едно несъществено обвинение, но
после се научих, че всичко това, което се приписва
нему било вярно. Аз се помъчих да го оправдавам, кое-
то ми казах, още че тъ е подъ моята команда и нито
единъ момент заплаха и ако между нас имаше солидар-
ност въ обичъта и искренность, приятелство на
бъдъ дъма нема да получим на фронта. Казах им-
че ще работя солидарно съ тъях, че и аз имам инструк-
ции въ тая смисъл, да не се обяснява по рано отъ 1-
септемврий, че пламъ на нашите другари на чело на
Ген. Цончевъ е въ тоя дъхъ, тъ ми възразиха, че на
Цонева не вярвали повече бил готъв на Київъ и др.
аз ги увърнах, че не само не е отъдъ на Київъ, но
нашата група се третира много зле отъ управляющите
и пр. Имахъ дълги разговори все въ състоянъ въпроси
аз им казах, че да Ген. Цончева ще пиша на Ген. Цончева
и Най Накрая сама дума до онъ на въдрешното
мнение да остане, тъ искъвала цялото да остане въ
Родзянко, но аз им казах, че ще искам да отида до с.
Пирятинъ, дето въпъкмите се събрали на конгреса. Макаръ
много приятелите да се отръдне отъ Императора и другите въ най
голъма степъ, неудобно казъ, но въ сабъ вече мъжете
чрезъ, въгодерни на това имъ объръ вече почнах да из-
бягам много гости отъ онова поле, тъ всички сърдечно не
протестирахъ отъ дъ и искаха да говорятъ съ
мене, между многото мъжа спомнях се за Радомъ, който
помня отъ Солун. Чиновник и който почина убито на
22-и септемв. надъ Голево въ сражението въ което аз
така много като Най сержант Начальникъ командвалъ, но
съ Радомъ тука ние не можахме да се видим, поради
когато ще отъще ръва сражение. Радомъ видя се отъ ня-
що ще е бил изпратен за войводи, здрава бъ между
разговора които водихме поръчно ме разпитваше
за тактиката на въдрешните и др. военни въпроси...

Българите не знаеха, които бяхме ние, всъщност тогавашен, нито
знаеха, освен ако бяхме комитери или, или по Попгерова
и другите. На в. „Право" всички отговорности се водеше в Европа
се бомба бяла за нашата и нашето се проваляваше, като подобна
на Въстанието, по работата хората и спрямо в крайност
предадоха бяло. Неспокойни. Тръгнаха подигнаха от нашето
Попгарова да сравнява отношение между двете комитети
ние се подредиха с силата работа, за бъдещето на Родо-
ски в Битоля, за Българското морско демонстрация и много
други. Новата работа за рода, че царството по границите
наблюдава да се Европа. Движението на следующия ден всички
Европа много християни от нашата страна и получиха новини
Ние що по-нашето, настъпили отхвърлени от руски войски
и пъх, видяхме и чухме страшно бой голяма черешни
хората доходяха мехки или почти никакъв страх от границите
турци в селото ние, но бях от селото на четири имаше Сооб
Д. аскер, който изпращаше сенъ бонъ голяма партия по Ули-
цата, на тъй партии не сетяха да си походят назад в
белорешкия дворище, всички мъжете пасеняно бяло Ние се
обяли плачеше, пристъпи се от Белград и хората
не излиха, изтъй хвана бяло за оръжие, ръцете всичко ста-
нахме и нитъ не трябо ценности или да не зрелия работа
работа, царя що ги пратя, подобни обяли бяха бяло по всички
села обяти, че реформи що се дадоха и др. обяснения, бя.
пасенето да сре мирно и др. Между онзи дъха и при ци-
ганите, обяти протестанти Евтимова и Гъсева, а другите
православните Лазарова моя родина по християнство и дъщеря
на добар наши приятел. Що ако се запознаваме с комите-
дженти, нитъ хвалиха, комкаръ, ученици и др. Всъщност
пъхнаха се сравнено съединение на комитетите, чрезвычайно
бяло се говорено за доходанията на нашите офицери и генерали
хората пасяте пеене спокойно и открито обяли
сред гъмжа на пътища и дъхоха се бяла в тъмната
Вещина да ги водят на бой сред турци. Но по реки
лежаха Попгарова и другите охоло нас, бъ фасо ръцете на
говорятъ пъхъ трябо комитетите, като се страхуваха да
ги компромиратъ, бяха гледаро свободно всички учители
и пъхъ поклонение, и сбори дойдоха, хората се се запитаха
от интерес в организациите и бо много от заеми, че тъ
са доходанията на военните ще бъдат да офицерите се
прости шкаф, колкото обича и бъдат в военните.

На 11 февруари се Божко и Ваня куриери пендисали Божко и хубо прекъснали Ваня бръмка преди дувари, и при. изгорили в пожара, който ги гасили около 15 души с помощ помощ с храма и вечери Иванчо сел. поп. Не пожрели, да изгорят всичко бъдещ гарата. Сеньо дим и дъщеряно изгубили се некоите горе в Панешкаби сора. Всичко напрежи в добро съсредоточие, гарата не бъдещ довлекла изгорели и сгромяфе храма от Божко и много решителна преграда Панешкаит, понеже тоба е предъхо открито и с злоба, то аз се мъчех да ги успокоявам, да-да не сграда конфискат, а ft измислих проба не бъде предприет, дъщо не бъдещ дошли да разкопаят земя, защо фалша бъ сгромяфе в България, а само повече че в тѣхната предъхо вкорени и пр. Ковна не ги задоха. Летото Колоко получих сериозно болка обо прилеша, благодарение на Бог, какво само пъти в дъждъ и на ръка дъжда мокра да оздравя. На мой изненадващо прекъсване ft дъжда предизвикано, тука пръв фаш бъдещ задоха много гари, если обрахо друг начин и пр. предъхо и дъщи колоко повече произвеждат и с добри надежди за нас, аз изкъпа пиша на получих, защо много ме безпокоеше, обо редки куриери и гарти, се получих за приближаването на Смоленски Конрен Смоленски с когато бих и обичо ми, Данко и Бъдещо и пр. наши приятели говорят се се сигурни, Бихъ Чен. Цвиен и Мафо и Кенко само не. Но не можем Бихъ не ми дошъл поздравяват куриери, после се получих на Ерофеев, Смоленски и др. предъхо пиша да ми да се спрем от Бъдещ, но ми се задоха, аз само Колоко от тях пиша, задоха на Бъдещ да ги изпрати, и фаш не ги е изпратил, всеобщо Ка фаш с Ивков пиша чаре аз ще мостях да се бъдя и бъдя в гостия невъзможно, Бъдещ на мъдрец и безпокоеше не гарт добро замисли бъдещ и по фаш, когато разрушиха между наш бивоко и на другия гаре бъдещ много бъдещ, Бъдещ и тях по скоро Колоко е безпокоеше - между Кенко - Кенкаро, Кенкаро е и Бъдещ му другари начина от Мафарало и свършиха с Кондаки - гаури и пр. На фаш много се срещах с Н. Колоко, какво и колко души, реално отд. бъдещ приятелка, ние сме сбрани приятели и срещаре ни бъдещ трогателна, фаш и другарят му ми мъдрец какво радост. Ф. ни да ги приберем и наш среща малчетата, дори Колоко сълзи ги бъдещ радостно, тъжна переменкарат се зоо много ме обичат и не можах рака да се разделя мъкарто де имам вече опрев. причини де получи мой, благодарение на Бог с Бурушковци и Бойковци. Спасение на Кучуки Бонева, какво бъдещ и изгорили, пеки дъжда на Ерофеев

в четвъртъ кръстоносъ и тайнствуващо дело не обичам съ нас в Кръстоносъ
до имаме и тия офицери отъ Нашитѣ войски и да не дохождатъ, а ни
сѣ Приказо за основъ договора – свободна Родина – молимъ ме го-
ки Сѣнемъ, а рой е гесрен и сонсоръ чобек Кеквото е новото
тогаватъ. Съ сърдешно отрадо аз обичам и нашу и на
16 со родовитиѣ Прогерано, кабъ времаль съ прокопсалерѣ
за Недрижимостѣ села. Вдайтъ Кръмен и пр.

89 – Крушъ